

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİMDALI
RESİM İŞ ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

İLKÖĞRETİM OKULLARI GÖRSEL SANATLAR DERSİNDE
BİREYSEL VE İŞBİRLİKÇİ ÖĞRENME MODELİNİN
ÖĞRENCİ ÜZERİNE ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Selcen BEŞEN

Ankara
Haziran, 2012

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİMDALI
RESİM İŞ ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

İLKÖĞRETİM OKULLARI GÖRSEL SANATLAR DERSİNDE
BİREYSEL VE İŞBİRLİKÇİ ÖĞRENME MODELİNİN
ÖĞRENCİ ÜZERİNE ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Selcen BEŞEN

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Gonca Hülya YAYAN

**Ankara
Haziran, 2012**

JÜRİ ONAY SAYFASI

Selcen BEŞEN' e ait “İlköğretim Okulları Görsel Sanatlar Dersinde Bireysel ve İşbirlikçi Öğrenme Modelinin Öğrenci Üzerine Etkisi” başlıklı tezi 11.6.2012 tarihinde, jürimiz tarafından Resim-İş Öğretmenliği Ana Bilim Dalına Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadıİmza

Başkan:

Üye (Tez Danışmanı):

Üye:

Üye:

ÖNSÖZ

Bu araştırma, İlköğretim Görsel Sanatlar dersinde bireysel ve işbirliğine dayalı öğrenme etkinliklerinin öğrenci üzerine etkisini belirlemek için amaçlanmıştır.

Araştırmanın birinci bölümünde problem incelenerek, araştırmaya duyulan gereksinimler belirlenmiş, varsayımlar ve sınırlılıklar açıklanmış ve ilgili tanımlara yer verilmiştir. İkinci bölümde kavramsal çerçeve başlığı ile genel anlamda eğitimin tanımı ve amacı, görsel sanatlar eğitimi ve sanat ilişkisi, amaçları, bireysel ve işbirlikçi öğretime yer verilmiştir. Üçüncü bölümde yöntem başlığı altında araştırma modeli, evren, örneklem, veri toplama araçlarının geliştirilmese, verilerin toplanması, verilerin analizi yer almaktadır. Dördüncü bölümde bulgular ve yorumun nasıl yapıldığı açıklanmıştır. Beşinci bölümde ise sonuç ve öneriler sunulmuştur.

Araştırmanın planlanıp yürütülmesinde ve araştırma süresince bilgi ve deneyimleriyle beni yürekten destekleyen danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Gonca Hülya YAYAN' a, değerli hocalarım Sayın Doç. Dr. Osman ALTINTAŞ'a, Sayın Yrd. Doç. Dr. Mehmet ŞEREN'e, Sayın Yrd. Doç. Dr. Meltem KATIRANCI'ya, yapım aşamasında yardımlarını esirgemeyen ablam Tuba BEŞEN'e, Gazi Üniversitesi Teknik ve İdari İşler Şube Müdürü Esra ZORLU'ya, yüksek lisans öğrenimimin tüm aşamalarında göstermiş olduğu sabır ve destekten dolayı eşim Tolga BEŞEN' e teşekkür ederim.

Selcen BEŞEN 2012

ÖZET

İLKÖĞRETİM OKULLARI GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİ DERSİNDE BİREYSEL VE İŞBİRLİKÇİ ÖĞRENMENİN ÖĞRENCİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

BEŞEN, Selcen

Yüksek Lisans, Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. GONCA HÜLYA YAYAN

Haziran-2012, 61 sayfa

Bu araştırmanın amacı, İlköğretim Görsel Sanatlar dersinde bireysel ve işbirliğine dayalı öğrenme etkinliklerinin öğrenci üzerine etkisini belirlemektir. Evreni Ankara ili olan araştırmanın örnekleme, Gaziosmanpaşa Nejla İlhan İpekçi İlköğretim okulu 4.sınıf öğrencileridir. Araştırma, nitel araştırma yöntemi, deneysel desen modelinden yararlanılarak yapılmıştır. Araştırmada Görsel Sanatlar dersinin yapılan çalışmalar deney grubunda işbirliğine dayalı öğrenme yöntemine göre, kontrol grubunda ise geleneksel öğretim yöntemine göre işlenmiştir. Başarıyı ölçmek için geliştirilen gözlem formu uygulanmıştır. Elde edilen bulgulardan, işbirliğine dayalı öğrenme yönteminin uygulandığı deney grubu ile bireysel öğretimin uygulandığı kontrol grubu arasında öğrencilerin başarı bakımından dersteki başarıları arasında deney grubu lehine önemli bir fark olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca deney grubunda bu yöntemle işlenmiş olan dersin öğrenilenlerin kalıcılığı geleneksel öğretim yöntemlerinin uygulandığı kontrol grubuna göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Anahtar kelimeler: İşbirliğine Dayalı Öğrenme Yöntemi, İşbirlikli Öğrenme, Bireysel Öğrenme, Görsel Sanatlar Dersi.

ABSTRACT

INDIVIDUAL AND COOPERATIVE LEARNING EFFECT ON STUDENTS IN ELEMANTARY SCHOOLS VISUAL ART LESSONS

BEŞEN, Selcen

Postgraduate thesis, Department of Art-Craft

Supervisor: Asst. Assoc. Dr. Gonca Hülya YAYAN

June-2012, 61 page

The purpose of this study, primary school students in Visual Arts courses to determine the effect of individual and collaborative learning activities. The research sample of the universe in Ankara province, Ilhan Ipekci Gaziosmanpaşa Nejla 4th year primary school students. Research, qualitative research methods, experimental desing was selected. Studies in the Visual Arts course study, the experimental group according to the method Collaborative Learning in the control group is taught according to traditional method. Performed to each observation form was developed to measure success. Obtained data, Cooperative Learning method applied to the experimental group and individual instruction from the control group in terms of student achievement is a significant difference in favor of experimental group between the achievements of the lesson is understood. In addition, the lesson learned in the experimental group treated with this method applied to the persistence of traditional teaching methods is higher than the control group.

Key words: Cooperative Learning, Cooperative Learning, Personal Learning, Visual Arts Course.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI	III
ÖNSÖZ	IV
ÖZET.....	V
ABSTRACT	VI
İÇİNDEKİLER	VII
ŞEKİLLER LİSTESİ	IX
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XII
1.GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.1.1. Problem Cümlesi	2
1.1.2. Alt Problemler	2
1.2. Araştırmanın Önemi.....	3
1.3.Varsayımlar	4
1.4. Kapsam ve Sınırlılıkları	4
1.5.Tanımlar	5
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	6
2.1. Eğitimin Tanımı ve Amacı	6
2.2. Sanatın Tanımı	6
2.3. Görsel Sanatlar Eğitimi	7
2.4. Görsel Sanatlar Eğitiminin Amaçları	7
2.4.1. Görsel Sanatlar Dersinin Genel Amaçları	7
2.4.2. Görsel Sanatlar Eğitiminin Gerekliliği.....	9
2.5. İşbirlikçi Öğrenme Modeli	10
2.6. İşbirlikçi Sanat Öğretimi	10

2.6.1. İşbirlikçi Sanat Öğretiminde Öğretmen Yaklaşımı Nasıl Olmalıdır?.....	11
2.6.2. İşbirlikçi Sanat Öğretiminde Öğrenci Kazanımları Neler Olabilir?.....	11
3. YÖNTEM.....	12
3.1. Araştırma Modeli	12
3.2. Evren	13
3.3. Örneklem	13
3.4. Verilerin Toplanması.....	13
3.4.1. Nitel Veri Toplama Araçları	13
3.4.2. Veri Toplama.....	13
3.5. Verilerin Analizi.....	14
4. BULGULAR ve YORUM	15
4.1. Öğrenci Gözlem Formlarına Göre Bulgular.....	15
4.2. Yorum.....	38
5. SONUÇ ve ÖNERİLER.....	39
5.1. Sonuç	39
5.2. Öneriler.....	39
KAYNAKÇA	41
EK-1 ÖĞRENCİ GÖZLEM FORMU	42
EK-2 ÖĞRENCİLER TARAFINDAN YAPILAN ÇALIŞMALARDAN ÖRNEK RESİMLER.....	45
Kontrol Grubu Öğrencileri.....	45
Deney Grubu Öğrencileri.....	53

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil	Sayfa
Şekil 1.Deney Grubu Tartışmalara Katılma Durumu (%)	15
Şekil 2.Kontrol Grubunun Tartışmalara Katılma Durumu (%)	16
Şekil 3.Deney Grubunun Derse İstekle Katılma Durumu (%).....	17
Şekil 4.Kontrol Grubunun Derse İstekle Katılma Durumu (%).....	17
Şekil 5.Deney Grubunun Derse Hazırlıklı Gelme Durumu (%)	18
Şekil 6.Kontrol Grubunun Derse Hazırlıklı Gelme Durumu (%)	18
Şekil 7.Deney Grubunun Konu İle İlgili Görüşlerini Çekinmeden İfade Etme Durumu (%).....	19
Şekil 8.Kontrol Grubunun Konu İle İlgili Görüşlerini Çekinmeden İfade Etme Durumu (%).....	19
Şekil 9.Deney Grubunun Görüşü Sorulduğunda Söyleme Durumu (%)	20
Şekil 10.Kontrol Grubunun Görüşü Sorulduğunda Söyleme Durumu (%)	20
Şekil 11.Deney Grubunun Yeni ve Özgün Sorular Sorma Durumu (%)	21
Şekil 12.Kontrol Grubunun Yeni ve Özgün Sorular Sorma Durumu (%)	21
Şekil 13.Deney Grubunun Belirttiği Görüşlerin ve Verdiği Örneklerin Özgün Olma Durumu (%)	22
Şekil 14.Kontrol Grubunun Belirttiği Görüş ve Verdiği Örneklerin Özgün Olma Durumu (%)	22
Şekil 15.Deney Grubunun Dersi İyi Dinlediği İzlenimi Veren Sorular Sorma Durumu (%).....	23
Şekil 16.Kontrol Grubunun Dersi iyi Dinlediği İzlenimi Veren Sorular Sorma Durumu (%)	23
Şekil 17.Deney Grubunun İnceleme ve Araştırma Ödevlerini Özenerek Yapma Durumu (%)	24
Şekil 18.Kontrol Grubunun İnceleme ve Araştırma Ödevlerini Özenerek Yapma Durumu (%)	24

Şekil	Sayfa
Şekil 19.Deney Grubunun Araştırma ve İncelemeler Yaparak Genelleme Yapma Durumu (%)	25
Şekil 20.Kontrol Grubunun Araştırma ve İncelemeler Yaparak Genelleme Yapma Durumu (%)	25
Şekil 21.Deney Grubunun Görsel Sanat Çalışmaları Yoluyla Kendini İfade Etme Durumu (%)	26
Şekil 22.Kontrol Grubunun Görsel Sanat Çalışmaları Yoluyla Kendini İfade Etme Durumu (%)	26
Şekil 23 Deney Grubunun Sanatçıların, Kendisinin ve Diğer Öğrencilerin Çalışmalarını İnceleme Durumu (%)	27
Şekil 24.Kontrol Grubunun Sanatçıların, Kendisinin ve Diğer Öğrencilerin Çalışmalarını İnceleme Durumu (%)	27
Şekil 25.Deney Grubunun Arkadaşlarının Çalışmalarına Saygı Duyma Durumu (%)...	28
Şekil 26.Kontrol Grubunun Arkadaşlarının Çalışmalarına Saygı Duyma Durumu (%)..	28
Şekil 27.Deney Grubunun Görsel Sanat Çalışmalarında Karşılaştığı Sorunlara Özgü Çözümler Üretme Durumu (%)	29
Şekil 28.Kontrol Grubunun Görsel Sanat Çalışmalarında Karşılaştığı Sorunlara Özgün Çözümler Üretme Durumu (%)	29
Şekil 29.Deney Grubunun Görsel Sanatlar ile Diğer Sanatlar Arasında Bağlantılar Kurma Durumu (%)	30
Şekil 30.Kontrol Grubunun Görsel Sanatlar ile Diğer Sanat Dalları Arasında Bağlantılar Kurma Durumu (%)	30
Şekil 31.Deney Grubunun Amacına Uygun Malzeme Seçme ve Kullanma Durumu (%).....	31
Şekil 32.Kontrol Grubunun Amacına Uygun Malzeme Seçme ve Kullanma Durumu (%).....	31
Şekil 33.Deney Grubunun Görsel Çalışmalarında Malzemeye Anlam Kazandırma Durumu (%)	32

Şekil	Sayfa
Şekil 34. Kontrol Grubunun Görsel Çalışmalarında Malzemeye Anlam Kazandırma Durumu (%)	32
Şekil 35. Deney Grubunun Sanatsal Yaratıcılığını Geliştirme Durumu (%)	33
Şekil 36. Kontrol Grubunun Sanatsal Yaratıcılığını Geliştirme Durumu (%)	33
Şekil 37. Deney Grubunun Grup Çalışmalarında Aldığı Sorumluluğu Yerine Getirme Durumu (%)	34
Şekil 38. Deney Grubunun Özgün Düşünme, Üretme ve Deneme Kapasitelerini Geliştirebilme Durumu (%)	35
Şekil 39. Kontrol Grubunun Özgün Düşünme, Üretme ve Deneme Kapasitelerini Geliştirebilme Durumu (%)	35
Şekil 40. Deney Grubunun Yaşamı ve Doğayı Gözlemleme Duyarlılığı Kazanma Durumu (%)	36
Şekil 41. Kontrol Grubunun Yaşamı ve Doğayı Gözlemleme Duyarlılığı Kazanma Durumu (%)	36
Şekil 42. Deney Grubunun Görsel Sanatlar Sevgisi ve Bu Sevgiyi Hayatının Her Alanına Yansıtabilme, Bunu Davranış Biçimi Haline Getirebilme Yeterliliği Kazanma Durumu (%)	37
Şekil 43. Kontrol Grubunun Görsel Sanatlar Sevgisi ve Bu Sevgiyi Hayatının Her Alanına Yansıtabilme, Bunu Davranış Biçimi Haline Getirebilme Yeterliliği Kazanma Durumu (%)	37

KISALTMALAR LİSTESİ

GSD: Güzel Sanatlar Dersi

YÖK: Yüksek Öğretim Kurumu

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

vb: Ve benzeri (Türk Dil Kurumu, **Türkçe Sözlük**, 2005).

ed: Editör (Türk Dil Kurumu, **Türkçe Sözlük**, 2005).

I.GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Eğitim kurumlarında görsel sanatlar dersinde çalışmalar bireysel ve işbirliğine dayalı öğrenme modeli olarak iki şekilde sürdürülür. Ancak günümüze değin görsel sanatlar eğitimi çalışmalarına bakıldığında öğretmenlerin işbirliğine dayalı (grup çalışması) öğrenme modeline yeteri kadar önem vermediği, derslerin bireysel çalışma ağırlıklı işlendiği görülür. Oysa eğitimde çağdaş yaklaşımlar, her iki çalışma modelinin de bir zorunluluk olduğunu ortaya koyar. Çünkü bireysel çalışmalarla bireyin kendi gelişimi hedeflenirken, grup çalışmaları yoluyla bireyin yaşadığı toplumun bir parçası olduğu bilincine varması ve sosyal bir varlık olarak yetişmesi hedeflenir.

Okullarda görsel sanat çalışmaları bireysel ve işbirliğine dayalı öğrenme modeli olarak gerçekleştirilir. Bireysel çalışmalar, öğrencilerin kendi gelişimini hedefler. Her birey, kişilik özellikleri, deneyimleri, algı ve değerlendirmeleri bakımından birbirinden farklıdır. Bunun sonucu olarak aynı konu ve teknik, aynı ve farklı yaştaki çocuklara uygulandığında tamamen farklı özelliklerde farklı çalışmaların ortaya çıktığı görülecektir (Yılmaz,2009:28).

İşbirliğe dayalı çalışmalar ise, öğrencilerin paylaşma, işbirliği yapma, sorumluluk alma, tartışarak ortak payda da buluşma duygularını geliştirmeyi, sosyalleşmesini hedefler. Öğrenciler, fikir alışverişinde bulunarak, yaratıcı duygularını harekete geçirirler ve ortak çalışma mutluluğu yaşarlar. Zaman alıcı uygulamalarda işbirliği nedeniyle zamandan tasarruf ederek çalışmaya olan ilgilerini kaybetmez, daha büyük haz duyarlar. Özellikle içe dönük öğrencilerin, diğer öğrencilerle iletişim kurabileceği ortamları sağlaması açısından grup çalışmalarının önemi büyüktür. Bu nedenle eğitim kurumlarında bireysel çalışmalar kadar grup çalışmalarına da yer verilmesi gerekir (Yılmaz,2009:28).

Sanatsal duyarlılığın aktarılması, bireylerin ruhsal gereksinimlerinin karşılanması ve dengeli bir kişilik oluşturulması kişiye zihinsel birikimlerini grup içinde anlatıp yorumlayarak bir şeyler yapma olanağının sağlanması için, işbirliğine dayalı bir sanat eğitimi söz konusu olacaktır.

Grup faaliyetlerinin arttırılması, öğrenciler arasında grup davranış özelliklerini geliştirecektir. Bütün eğitimleri boyunca bireysel davranışları ve bilgi seviyelerinin sorgulandığı sınıf ortamlarında yetişen sayısız öğrencinin, yetişkin oldukları zaman çok fazla bireysel davranmalarının sonuçları bugün çevremizde kolayca görülebilmektedir. İnsanlarımızda görülen, ortak iş yapmama, grup oluşturmama, bireysel davranma arzusunun fazlalığında eğitim sistemimizin hiç mi kusuru yoktur? Bu olumsuzlukları yenebilmenin bir yolu, sınıf içi grup çalışmalarını teşvik etmek, grup ödevleri ile sınıf içi işbirliğini sağlamaktır (Gökay,2005:106).

İşbirlikçi öğrenme modeline dayalı çalışmalar hem sosyal ve ahlaki gelişmeyi hem de herkesin kendi yetenek ve gayretine uygun bir çalışmayı sağlar. Öğrenciler görsel sanatlar dersinde, algılama, düşünme ve bedensel eylemlerin de katıldığı süreç içerisinde kendilerini ifade ederler. Yapılan çalışmalar öğrencilerin kendileri ve çevreleriyle ilgili duygularını, düşüncelerini ve yaşadıkları dünyayı algılama biçimlerini anlatmalarına hizmet eder.

Görsel sanatlar eğitimindeki bireysel ve işbirlikçi öğrenme modeline dayalı çalışmaların öğrenci üzerindeki etkisi yapılmış olan araştırma sonucunda, olumlu yönde farklara yol açtığı görülmüştür.

1.1.1. Problem Cümlesi

İlköğretim okulları görsel sanatlar dersinde uygulanan bireysel ve işbirliğe dayalı çalışmaların öğrenci üzerindeki etkileri nasıldır?

1.1.2. Alt Problemler

1. İlköğretim okullarının 1.kademe sınıflarında görsel sanatlar dersindeki uygulamalarında bireysel ve işbirlikçi öğrenme arasında fark var mıdır?
2. Görsel sanatlar öğretmenin uygulama sırasında karşılaştığı güçlükler nelerdir?

1.2. Araştırmanın Önemi

Eğitim toplumsal açıdan kültürün ve deneyimlerle elde edilen kazanımların aktarılmasını ve geliştirilmesini, bireysel açıdan ise ruh sağlığı dengeli insan yetiştirmeyi amaçlamaktadır. 20. Yüzyılın ikinci yarısındaki hızlı iletişim ve teknolojik gelişimle beraber eğitim sistemleri de kendini yenilemek durumunda kalmıştır. Bu değişiklikler yapılırken; sanatın ve eğitimin kendine ilişkin kaygılarının sağlıklı bir teşhisle tespit edilmesi ve kavranması gerekmektedir. Bunun için de sanata ve sanatçıya duyarlı bir toplum oluşmasında, çağdaş, duyarlı, araştırmacı, aktif, bilgi aktarımcı, yenilikçi ve idealist kişilerin yetiştirilmesinde, amaçları doğru belirlenmiş sanat eğitimi programları önem kazanmaktadır. Sanatın kaynağı aslında insandır. Ne var ki, daha geniş kapsamlı olarak sanat, tüm sosyal ve estetik boyutları ile “Toplumsal bir olgudur ve toplumun kendisinden kaynaklanır” (San, 1983:7). Sanat eğitimi çocuk ve gençlerin kişilik kazanmasını sağlayacağı gibi bulunduğu çevrede yaşama çabalarını temellendirecek ve toplumda kaybedilmiş bazı değerleri yeniden kazanmalarına yardımcı olacaktır.

Özsoy’unda belirttiği gibi sanat eğitiminde; her alanda kullanılabilecek yaratıcı davranışlar geliştirilmesi, görsel okur-yazarlığın arttırılması, estetik duygunun, dolayısıyla estetik çevrenin gerçekleşmesi, bireylerin ileride sanat yapan yaratıcılar ya da sanatı izleyen bilinçli tüketiciler olarak yetişmesinin sağlanması, kendilerine olan güvenlerinin artmasına yardımcı olunması ve özgün düşünme, deneme ve üretme kapasitelerinin geliştirilmesi doğru ve etkili bir davranış geliştirme süreci olacaktır (Katıracı, 2004:6).

Başaran’a göre, birey düşünce, duygu ve isteklerini anlatmak için çalışmaktadır. Bu da onun en doğal gereksinimidir. Bireyin düşünce, duygu ve isteklerini en uygun araçlarla en güzel biçimde anlatmasına yardım edecek eğitimin nasıl alınması gerektiğini, doğru hazırlanmış sanat eğitimi programları göstermektedir. Ancak, Türkiye’de bugüne kadar uygulanan programlar bazı aksaklıklar nedeni ile ve “sanat eğitiminin uygulama ağırlıklı mı yoksa kuramsal bilgi ağırlıklı mı olması gerektiği” gibi yapay tartışmaların da etkisi ile tam olarak amacına ulaşamamıştır. Oluşan aksaklıklar, doğal olarak sanat eğitiminin uygulama biçimini etkilemiştir. Bu bağlamda bugüne

kadar, Türk ve yabancı birçok düşünürün sanat eğitiminin uygulama alanına yönelik farklı yöntemleri ve görüşleri sanat eğitimi tarihinde yer almıştır (Katıracı,2004:6).

Görsel sanatlar eğitimi sadece iyi çizebilen öğrencilere değil; düşünebilen, anlatabilen, ortak çalışmalarda iş birliği yapabilen, öğrencilerin önemseydiği ve severek katıldığı bir ders olmalıdır. Bu araştırmada elde edilecek bulgularla daha aktif, değeri daha çok anlaşılan, görsel sanatlar dersi için gereken önemin vurgulanacağı, bunların sanat eğitimcilerine, öğretim yöntem ve tekniklerine ve program geliştirme uzmanlarına yardımcı olması hedeflenmektedir.

1.3. Varsayımlar

- Derse ilişkin olarak öğrenci ve öğretmenlerle yapılan görüşmelerde doğru cevaplar verdikleri varsayılmıştır.
- Bu araştırmada ders gözlemleri sırasında öğretmen ve öğrencilerin doğal davrandıkları varsayılmıştır.
- Tüm koşulların ve sonuçların deney ve denek etkisine bağlı olmadığı varsayılmıştır.

1.4. Kapsam ve Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- Milli Eğitim Bakanlığı' na bağlı orta sosyo ekonomik düzeyi temsil ettiği düşünülen Ankara ili, Çankaya ilçesi, Gaziosmanpaşa Nejla İlhan İpekçi İlköğretim Okulu 4.X ve 4.Y sınıflarında yapılacak uygulama ile,
- Derslerin gözlemlendiği deneysel desen modeli ile,
- Belirlenen görsel sanatlar dersi müfredat konusuna ayrılan süre ile sınırlı kalmıştır.

1.5. Tanımlar

Öğretim Yöntemi: Öğretimde hedefe ulaşmak için izlenen metoddur (Katıracı,2004:10).

Resim Eğitimi: Resim yoluyla yapılan eğitimidir.

Sanat: Sanatçı açısından “duygu düşünce ve izlenimlerin dışa vurulması”, dış gerçeklik açısından “dış gerçekliğin yansıması”, sanat eseri açısından “dinleyen ve görende estetik zevk ve heyecan uyandıran bir olgu”, “anamlı bir biçim” ya da sanatçının kendisini anlatma çabası” (San, 1985:6-7) olarak tanımlanmaktadır.

Sanat Eğitimi: Genel anlamda, güzel sanatların tüm alanlarını ve biçimlerini içine alan, okul içi ve okul dışı yaratıcı sanatsal eğitimi; dar anlamda ise okullardaki ilgili bölüm ve sınıflarda bu alana ilişkin verilen dersleri içermektedir (San, 1983:19).

Yöntem: Bir programda amaca ulaşmak için uygulanan yoldur. (Katıracı, 2004:11).

Bireysel Çalışma: Öğrencilerin bir konuyu veya bir problemi kendi başına öğrenme yoludur. Araştırma yoluyla öğretme yaklaşımının ve uygulama, analiz, sentez düzeyindeki davranışların kazandırılmasında kullanılır. Öğrenci aktif olup, yaparak-yaşayarak öğrenme söz konusudur. Öğrenci, öğrenme durumunu ilgisi, ihtiyacı ve seviyesine göre kendisi ayarlayabilir.

Grup Çalışması: Öğrencilerin bir konu ile ilgili olarak birlikte çalışmaları ve yaratıcı çözüm yolları aramalarıdır. Grup çalışmaları, öğrencilerin işbirliği yapma, paylaşma, tartışarak ortak bir noktada buluşma, sorumluluk alma ve birbirine karşı saygı duyma özelliklerini geliştirir (Peşkersoy, Yıldırım,2008:193).

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Eğitim'in Tanımı ve Amacı

Eğitim: Bireyin doğumundan ölümüne kadar geçirdiği süreçte doğrudan ya da dolaylı olarak elde ettiği olumlu kazanımlar olarak tanımlanabilir.

Eğitim, yeni kuşakların, toplum yaşayışında yerlerini almak için hazırlanırken gereken bilgi, beceri ve anlayışlar elde etmelerine ve kişiliklerini geliştirmelerine yardım etme işidir. (Özsoy, 2007: 25). Eğitim bireyin ilgi ve yeteneklerinin ortaya çıkmasını sağlamaktır.

Öncül'e göre eğitimin evrensel anlamda, zamana ve toplumlara göre değişmeyen amacı, bireyde istendik davranışlar meydana getirmektedir. Bu davranış değişikliklerini bilgi, beceri, tutum, diğer bir ifadeyle düşünme biçimleri oluşturmaktadır. Serter ise eğitimin amacını, “tek tip bir kişilik oluşturmak, benliğini bastırarak bireye yapay kişilikler aşlamak olmadığını, aksine bireyin “kendi özgün kişiliğini fark edip, geliştirmesinde, yeteneklerinin ve zaaflarının farkına varıp, onları yaşamına yön verecek biçimde değerlendirmesinde, düşünme yeteneğini geliştirmesinde ona yardımcı olmak” olduğunu ifade etmektedir (Özsoy, 2007: 27-28).

2.2. Sanatın Tanımı

Sanat; insanların doğa karşısındaki duygu ve düşüncelerini çizgi, renk, biçim, ses, söz ve ritim gibi unsurlarla güzel ve etkili bir biçimde ve kişisel bir üslupla ifade etme çabasından doğan ruhsal bir faaliyettir (Yolcu, 2009:8).

Gibson'a göre, sanat yapmanın (uygulamanın) çocuklar üzerinde çok olumlu yönleri vardır. Ona göre sanat, sadece çocukların bireysel olarak kendilerini ifade etmesini sağlamaz, aynı zamanda eleştirel düşünme, problem çözme ve karşı kültürlerle iletişim kurma (empati) gibi değerleri de kazandırır. Çocukların sanatı uygulaması, onlarda gelişme, temsil etme ve fikirleri anlama, duygusallık, saygı duyma ve kültür değerlerine inanmayı da sağlar (Alakuş, Mercin, 2009:3).

2.3. Görsel Sanatlar Eğitimi

Görsel sanatlar eğitimi, öğrencilerin elde ettikleri bilgileri, günlük yaşantıları ve diğer derslerde öğretilen konuları içine alarak bunlar arasında mantıklı bağlantılar kurmalarını sağlamayı amaçlamaktadır. Görsel sanatlar dersinde öğrencinin yaptığı ürünler hakkında düşünmesini sağlamak, her zaman aynı konuların çizilip boyanmadığını ve ezberin olmadığı uygulamalar gerçekleştirmek; sorgulamanın ön plana çıktığı, öğrencilerin derse aktif katılımının sağlandığı bir program etkin bir öğrenmeyi de gerçekleştirmiş olacaktır (Alakuş, Mercin, 2009:15-16).

2.4. Görsel Sanatlar Eğitiminin Amaçları

Sanatı anlamak, sanatsal etkinliklerde bulunmak, sanata ilgi duymak her birey için bir gereksinimdir. Sanat gerçek dünyayı anlamanın, anlamlandırmanın- yorumlamanın bir yoludur. Belki de keşfedilecek sanal bir dünya yaratmanın bir yoludur (Artut, 2007:99).

2.4.1. Görsel Sanatlar Dersinin Genel Amaçları

Görsel sanatlar dersin amaçları bireysel ve toplumsal, algısal, estetik ve teknik amaçlar olarak gruplanabilir. (Peşkersoy, Yıldırım, 2008:10-11).

A. Bireysel ve Toplumsal Amaçlar

1. Öğrenciye yaşamı ve doğayı gözlemleme duyarlılığı kazandırmak,
2. Öğrenciye seçme, ayıklama, birleştirme, yeniden organize etme becerileri kazandırmak; analiz ve sentez yeteneği ile eleştirel bakış açısını geliştirmek,
3. Öğrencinin yeteneklerini fark etmesini, kendine güven duygusu kazanmasını ve kendini geliştirmesini sağlamak,
4. Öğrencinin görsel biçimlendirme çalışmaları ile kendini ifade etmesini sağlamak,
5. Öğrencinin ilgisini, bu alandaki çeşitli kaynaklarla besleyebilmek (müze, galeri, tarihi eser vb.) ve bu yolla geçmişine sahip çıkma ve geleceğini yapılandırma bilinci kazandırmak,

6. Öğrencinin her alanda kullanabileceği yaratıcı davranışlar geliştirmesini sağlamak,
7. Öğrencinin ulusal ve evrensel sanat eserlerini ve sanatçıları tanımasını sağlamak,
8. Ulusal ve evrensel değerleri tanıyabilme ve anlayabilme bilincini kazandırmak,
9. Geçmişten günümüze miras kalan sanat eserlerinden haz alma ve onur duyma hassasiyeti kazandırmak,
10. İş birliği yapma, paylaşma, sorumluluk alma, kendine saygı duyduğu kadar başkalarına da saygı duyma bilinci ve duyarlılığı kazandırmak,
11. Öğrencinin ruh sağlığını koruma, iç dünyasını anlatma ve bedenine saygı duyma bilinci geliştirmesini sağlamak,
12. Öğrenciye aklını, duygularını, zevklerini sorgulama bilinci kazandırmaktır.

B. Algısal Amaçlar

1. Öğrencinin algı birikimini ve hayal gücünü geliştirmek,
2. Öğrencinin görsel algı ve birikimlerini sanatsal anlatımlara dönüştürebilmesine imkân tanımak,
3. Birikimlerini başka alanlarda kullanabilme becerisini geliştirmek,
4. Bilgi ve birikimini sanatsal uygulamaya dönüştürme yeteneği kazandırmak,
5. Yeni durumlar karşısında özgün çözümler geliştirme becerisi kazandırmaktır.

C. Estetik Amaçlar

1. Öğrencinin, sanatın ve sanat eserlerinin her zaman önemsenecek birer değer olduğunu kavramasını sağlamak,
2. Geçmişten günümüze miras kalan sanat eserlerinden ve doğadan haz alma, onlarla gurur duyma ve onları koruma bilincini kazandırmak,
3. Öğrenciye görsel sanatlar sevgisi ve bu sevgiyi hayatının her alanına yansıtabilme, bunu davranış biçimi haline getirebilme yeterliliği kazandırmak,
4. Öğrenciye, doğadan seçtiği veya insan eli ile üretilen nesneleri estetik birikimini kullanarak değerlendirme bilinci kazandırmak,
5. Öğrenciye kendini ifade edebilmede estetik değerlerden yararlanma yeteneği kazandırmaktır.

Ç. TEKNİK AMAÇLAR

1. Öğrenciye her türlü araç-gereci kullanarak görsel anlatım diline dönüştürme isteği ve kullanma becerisi kazandırarak öğrencinin kendini geliştirmesine imkân tanımak,
2. Öğrenciye değişik tekniklerle elde edilen sonuçların etkilerini sezdirebilmek ve öğrencinin farklılıklardan zevk alabilmesini sağlamak,
3. Öğrenciyi farklı tekniklerin getireceği anlatım zenginliğinin farkına vardırabilmek,
4. Kullandığı tekniklerin dışında yeni teknikler arama isteği ve cesareti kazandırmak,
5. Öğrenciye, amacına uygun malzemeyi seçme, malzemedan anlam çıkarma becerisi kazandırmak,
6. Öğrenciye kendini ifade etme sürecinde çıkacak sorunlara teknik çözümler üretebilme becerisi ve güveni kazandırmaktır.

2.4.2. Görsel Sanatlar Eğitiminin Gerekliliği

Türkdoğan ve Artut’a göre toplumun unsuru sayılan bireyin genel eğitimi önemli bir yere sahiptir. Sanat eğitiminin amaç ve gerekliliğinin özünde insan ruhunun yüceltilmesi, insanın özgürleşmesi bireylerin ruhsal gereksinimlerinin doyurulması, dengeli, duyarlı bir toplum yaratılması çabası güdülür. Türkdoğan’a göre sanat eğitime toplum açısından bakıldığında, sanat eğitiminin gerekliliğini, gerek kendi ülkemiz, gerekse öteki ülkelerin toplumlarını ilgilendiren mantıklı bir yoruma rastlamak mümkündür. Güzel sanatların bir ülke için gerekliliğine büyük önem veren Atatürk, “sanat ve sanatçıdan yoksun milletler, öteki milletlerin ayakları altında ezilmeye mahkumdur” özdeyişleriyle vurgu yapmıştır (Alakuş, Mercin, 2009:37).

2.5. İşbirlikçi Öğrenme Modeli

İşbirlikli öğrenme modeline göre grup üyeleri grubun bir bütün olduğunu, grubun başarısından ya da başarısızlığından her üyenin sorumlu olduğunu bilmesi gerekir. Grup çalışmalarında, farklı yetenekleri, farklı bedensel gelişmeleri ve eğitim

özgeçmişleri olan öğrenciler birlikte çalışırken ortak bir amaca yönelmekte daha iyi arkadaşlık ilişkileri kurmaktadır. Birbirlerini daha iyi tanıdıkça yapay engeller ortadan kalkmakta; bireyin başarısı grubun başarısına bağlı olduğundan grup üyeleri arkadaşlarının başarılı olmalarına sürekli katkı getirmektedir (Demirel, 2006: 218).

İşbirlikli öğrenme yöntemi sayesinde öğrenciler Görsel Sanatlar dersinde daha başarılı olmuşlar, öğrenciler kendi öğrenmeleri kadar grubun diğer bir üyesinin de öğrenmesinden sorumludurlar. Böylece, bir öğrencinin başarısı diğer bir öğrencinin başarmasına da yol açmaktadır.

2.6. İşbirlikçi Sanat Öğretimi

Çocuklar, sanatsal etkinlikler yoluyla edinmiş oldukları bilgileri, düşünceleri, deneyimleri, birbirleriyle paylaşabilecekleri ortamlar içerisinde olmalıdır. Onlar, yeni arayışlar içine girerek yaratıcılıklarını geliştirmek ve bu sanatsal süreç içinde yardım alabileceği, iletişim kurabileceği, birey olarak varlığını ifade edebileceği, işbirliği yapabileceği arkadaş gruplarına gereksinim duyarlar. Çünkü yaratıcı süreç büyük ölçüde işbirlikli bir ortamı gerektirir.

Açıkgöz'e göre işbirlikli öğrenme, basitçe; öğrencilerin küçük gruplar halinde çalışarak ve birbirlerinin öğrenmesine yardım ederek öğrenmeyi gerçekleştirme süreci olarak ele alınabilir. İşbirlikçi sınıflar, öğrencilerin küçük gruplar halinde toplanarak etkileşimde bulundukları, öğretmenin de grupların arasında dolaşarak gereksinim duyanlara yardımcı olduğu yerlerdir (Artut.2007:96).

Çocuklar sanat etkinliklerinde bireysel süreçten öte sosyal süreç olarak değerlendirilmelidir. Bu yaklaşımda; çocukların etkinlik sürecinde sanatsal materyalleri nasıl kullandıkları ve ne çizdiklerinden öte grubun bir üyesi olarak diğerlerinden farklı ne gibi becerilerin elde edileceği, neler öğrenilebileceği sorgulanmaktadır. Öğrenciler arasında bilgi paylaşımının gerçekleşmesi, sosyal becerilerinin gelişimi, duyuşsal, bilişsel, kültürel ve beceri farklılıkları işbirlikçi öğrenme ile anlam kazanmakta, hedef davranışlara ulaşılmasında önemli unsur olarak görülebilmektedir (Artut,2007:97)

2.6.1. İşbirlikçi Sanat Öğretiminde Öğretmen Yaklaşımı Nasıl Olmalıdır?

- Öğretmen, bu modele ilişkin beklentilerine ulaşabilmesi için, grup hedeflerini çok iyi belirlenmesi gerekmektedir. Çünkü amaç bireysel öğreti değil, grup öğretimidir.
- Atölye, çeşitli sanatsal materyaller-malzemeler ve bunların anlamlı kullanımına yönelik hedef beklenti ve olanaklar önceden belirlenmelidir.
- Öğrencilere, kendilerine düşen görev ve sorumluluklar iyice kavratılmalı. Etkinlikler onların gelişim düzeylerine uygun olmalıdır.
- Öğretmen grup çalışmalarında başarı için temel kriterleri önceden belirlemelidir.
- Öğretmen öğrencilerin, düşünce ve görüşlerini dile getirmelerinde, hoşgörülü, kaynak araç-gereçlerin kullanımı ve paylaşımında ise adil davranmalıdır.
- Öğretmen, iyi bir yönlendirici ve rehber olabilmelidir. Sağlıklı öneriler getirebilmeli, iletişim ve gruplar arasında bilgi paylaşımına olanak sağlanmalıdır.
- Gruplar, öğretmen tarafından tek tek izlenmeli, oluşulabilecek sorunları (birlikte) çözebilecek yeterlilikte olmalıdır.
- Tamamlanan çalışmaların değerlendirilmesinde (Estetik-Sanat Tarihi-Uygulama-Eleştiri) sanat eğitiminin temel ilkeleri esas alınmalıdır.
- Öğretmen önerisiyle sergileme ve ödüllendirme; grup üyeleri tarafından belirlenebilmelidir (Artut,2007:98)

2.6.2. İşbirlikçi Sanat Öğretiminde Öğrenci Kazanımları Neler Olabilir?

- Öğretmen tarafından verilen etkinliklerde-projelerde karşılaşılan sorunları birlikte çözebilirler.
- Öğrencilerin, öğretmenlerinden başka ulaşabilecekleri kaynakların varlığını araştırıp, (kütüphane, müze, sergi ve basılı görsel kaynaklar) bunlara ulaşabilme becerisi gösterebilirler.
- Öğrencilerin sanata yaklaşım ve bakış açılarındaki estetik kaygıları belirginleşebilir.
- Öğrencinin kendine olan güveni artar, nitelikli soru sorma becerisi gelişir.

- Zayıf veya sorunlu öğrencilere yardım edilmesi, onların motivasyonuna ve güdülenmesine ortam sağlanır.
- Çeşitli araç-gereçleri birlikte kullanarak sağlıklı iletişim ve etkileşimler kurulabilir.
- Farklı, yeni teknik ve yöntemleri, buluşları yardımlaşarak gerçekleştirebilirler.
- Konu yöntem seçiminde yaratıcı özgün arayışlar içinde bulunma ve kendilerini ifade etme, ön plana çıkarma istekleri artar, sosyal becerileri gelişebilir (Artut,2007:99).

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yöntemi, evreni, örnekleme, veri toplama araçlarının geliştirilmesi, uygulanması, verilerin nitel yöntemlerle çözümlenmesi ve yorumlanması yer almaktadır.

3.1. Araştırma Modeli

İlköğretim okulları 4. Sınıf resim (sanat) derslerinde alternatif resim konuları önerilip, öğrencilerin çalışmaları izlenerek değerlendirilmesine yönelik bir çalışma olması hedeflenmiştir.

Deneyisel modelde kontrol grubu kullanılarak çalışma süresince neler olup bittiği ve bu olanların araştırma grubunu nasıl etkilediğine ilişkin verilere ulaşabilmek için nitel araştırma yönteminden faydalanılmıştır.

Nitel araştırmadaki bu model, “araştırma sorularını, verilerini ve sonuçta ulaşılan bulguları birbirine bağlayan mantıksal bir kurgudur. Bu model bir başka anlatımla araştırmacıyı araştırma sürecinin ilk aşamasından son aşamasına götüren bir eylem planıdır” (Yıldırım ve Şimşek, 1999:193).

3.2. Evren

Araştırmanın evreni; MEB'na bağlı Ankara Çankaya ilçesinde bulunan Gaziosmanpaşa Nejla İlhan İpekçi İlköğretim Okulu görsel sanatlar dersini alan öğrenciler olarak belirlenmiştir.

3.3. Örneklem

Araştırmanın örneklemini, Gaziosmanpaşa Nejla İlhan İlköğretim Okulunda bulunan 4. Sınıflardan, 35+35 öğrenciden oluşan deney ve kontrol grubu olarak üzere belirlenmiştir.

Çalışma Yapılan Öğrencilerin Dağılımı

OKUL	Gruplar	Kız	Erkek	Toplam
Gaziosman Paşa Nejla İlhan İlköğretim Okulu	Deney Grubu	15	20	35
	Kontrol Grubu	14	21	35
TOPLAM		29	41	70

3.4. Verilerin Toplanması

3.4.1. Nitel Veri Toplama Araçları

Araştırmacı, 2011 – 2012 eğitim-öğretim yılı içerisinde 5 haftalık ders süresince katılımcı gözlemci olarak bulunmuştur. 4. Sınıf Görsel Sanatlar Dersi için hazırlanan veri toplama araçlarının yardımı ile verilere ulaşılmaya çalışılmıştır. Dersler, fotoğraf çekimi ile belgelenmiştir. Araştırmanın verilerini toplamak amacıyla gözlem formu uygulanmıştır.

3.4.2. Veri Toplama

Bu bölümde deneysel desen modeli kapsamında geliştirilen veri toplama araçları ile düzenli bilgi toplanmış, bulgular bölümünde öğrencilere uygulanan gözlem

formlarına ait bulgular olarak işlenmiştir. Öğrencilere uygulanan formlar ile sayısal değer elde edilip, sonuçlar yorumlanarak yine bulgularda yer almıştır.

3.5. Verilerin Analizi

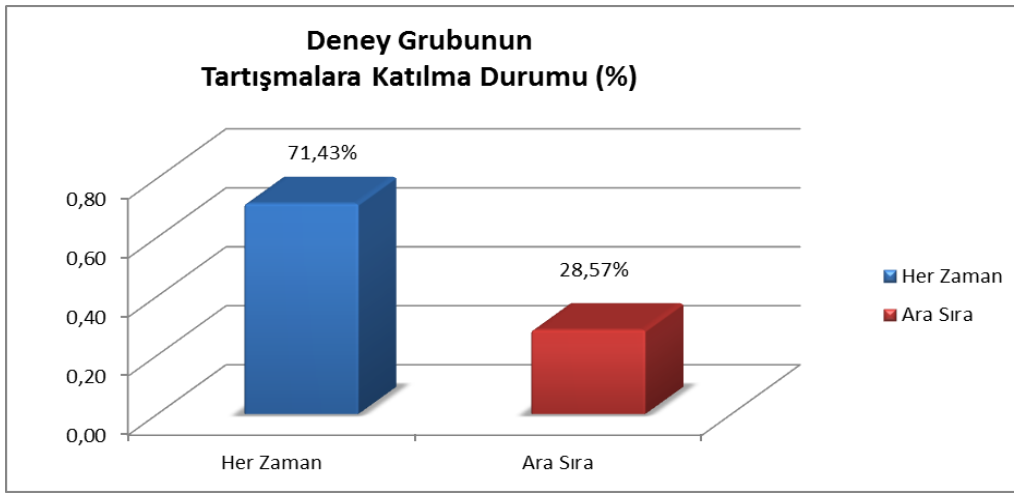
Nitel araştırma, “gözlem, görüşme ve döküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algı ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik bir sürecin izlendiği bir araştırmadır” (Yıldırım ve Şimşek, 1999:19). Araştırmada her olay kendi ortamında değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır. Araştırmanın, iç geçerliliğin artırılması için sonuçlara nasıl ulaşıldığı kanıtları ile birlikte sunulmuştur. Dış geçerlikte doğal olarak istatistiksel bir genelleme söz konusu değildir. Ancak araştırmanın güvenilirliği için takip edilen süreçler tanımlanarak dökümanlarla desteklenmiştir.

4. BULGULAR ve YORUM

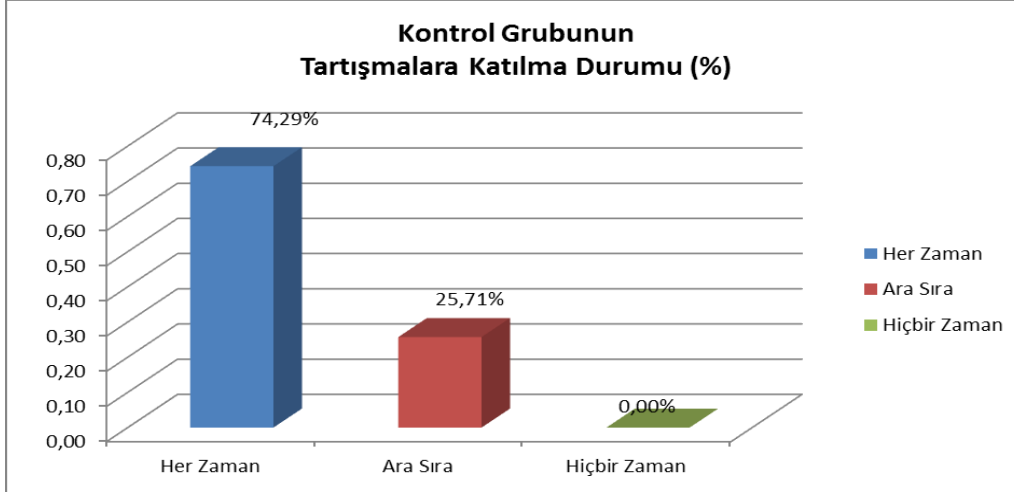
Araştırmanın bu bölümünde Görsel Sanatlar dersinde bireysel ve işbirlikçi öğrenmenin öğrenci üzerine etkisi araştırılmış, buna göre de gözlem formları incelenerek elde edilen bulgular değerlendirilmiş ve tablolarda gösterilmiştir.

4.1. Öğrenci Gözlem Formlarına Göre Bulgular ve Yorumlar

Öğrenci Gözlem Sonuçları

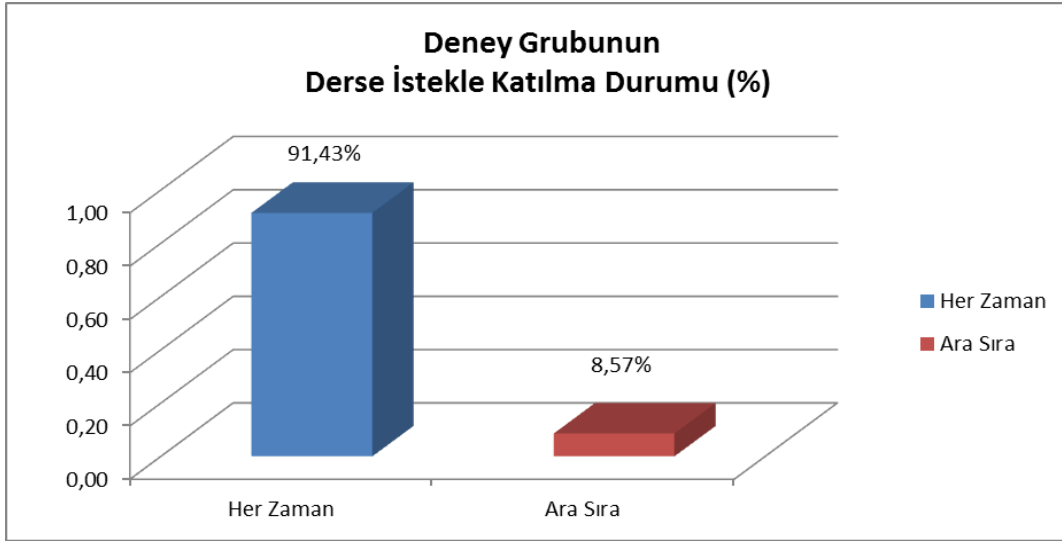

Şekil 1. Deney Grubu Tartışmalara Katılma Durumu (%)

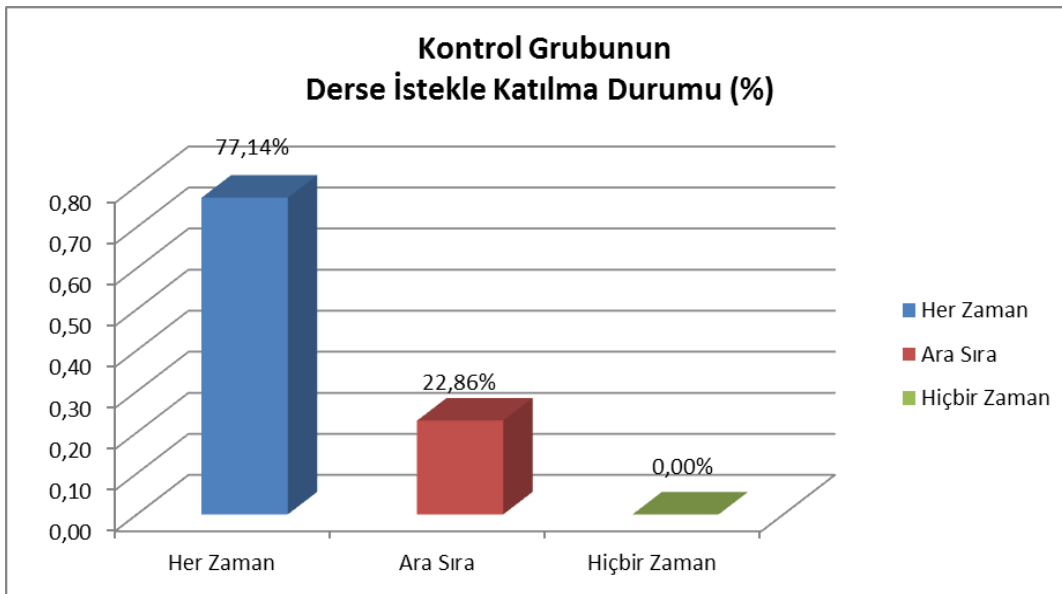

Şekil 2. Kontrol Grubunun Tartışmalara Katılma Durumu (%)

- Şekil 1 ve Şekil 2’den öğrencilerin işbirlikçi çalışmalarının tartışmalara katılma durumunu değiştirmedığı sonucuna ulaşılabilir.
- Deney Grubunda her zaman tartışmalara katılma oranı %71,43 iken kontrol grubunda bu oran %74,29’dur. Ara sıra tartışmalara katılma oranı deney grubunda %28,57 iken kontrol grubunda %25,71’dir.

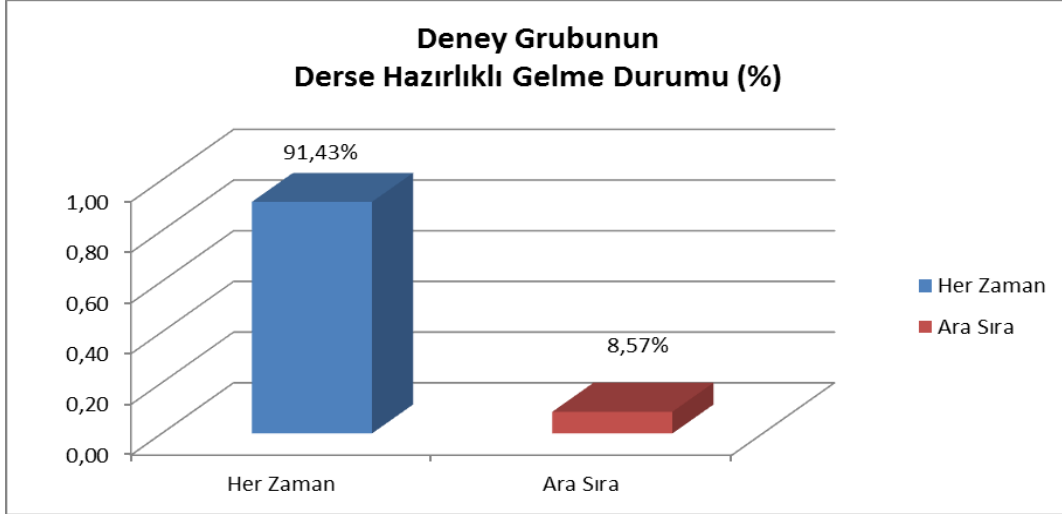

Şekil 3. Deney Grubunun Derse İstekle Katılma Durumu (%)

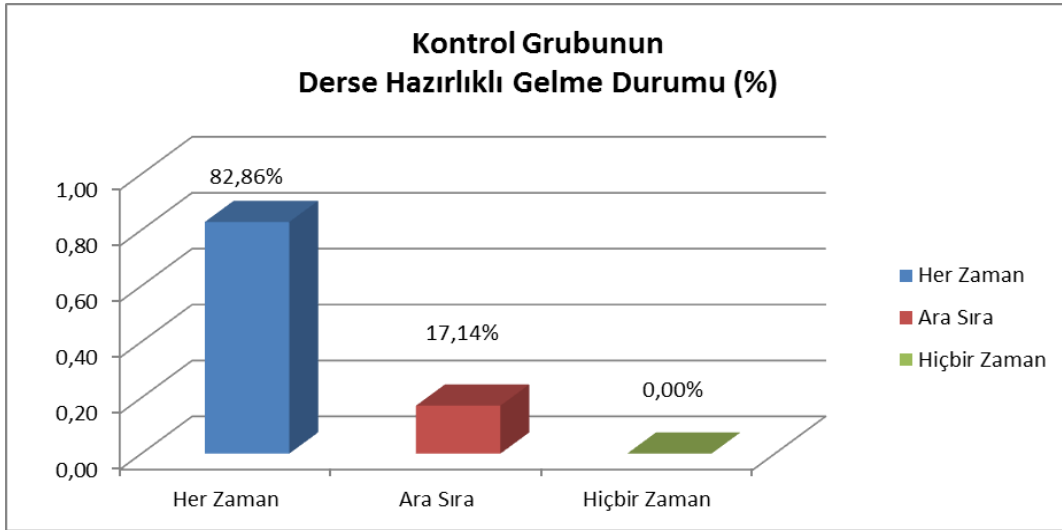

Şekil 4. Kontrol Grubunun Derse İstekle Katılma Durumu (%)

- Deney grubunun her zaman derse istekle katılma oranı %91,43, kontrol grubunda bu oran %77,14'dür. Ara sıra derse istekle kalma oranı deney grubunda %8,57, kontrol grubunda ise %22,86'dır.
- İşbirlikçi öğrenme yönteminin öğrencilerin derse istekle katılmaları üzerinde olumlu bir etkisi olduğu açıkça görülmektedir.

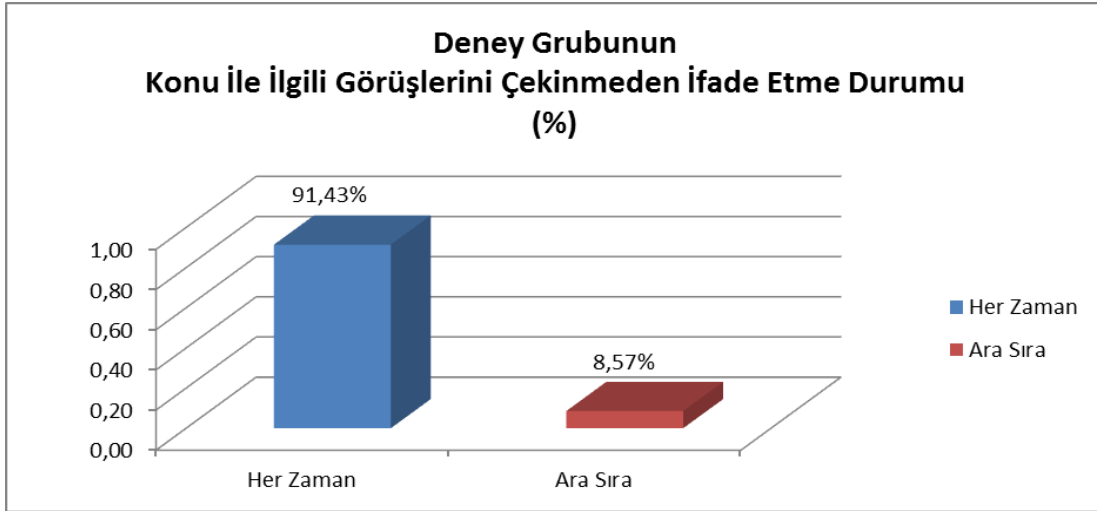

Şekil 5. Deney Grubunun Derse Hazırlıklı Gelme Durumu (%)

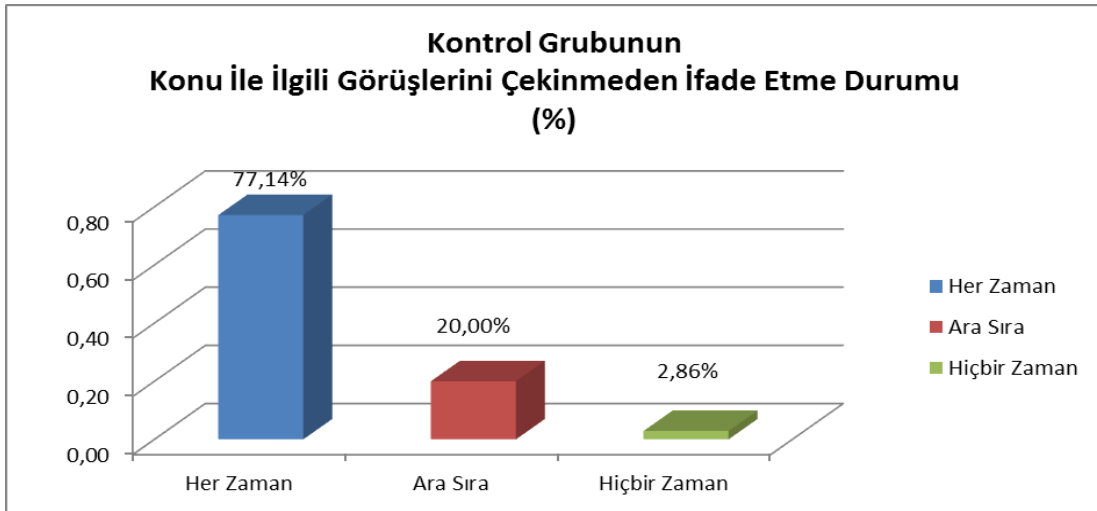

Şekil 6. Kontrol Grubunun Derse Hazırlıklı Gelme Durumu (%)

- Deney grubunda derse hazırlık gelme oranı % 91,43 iken kontrol grubunda bu oran %82,86'dır. Ara sıra derse hazırlıklı gelme oranı deney grubunda %8,57 iken kontrol grubunda bu değer %17,14'dür.
- İşbirlikçi öğrenme yönteminde derse hazırlık gelme oranını artırmaktadır.

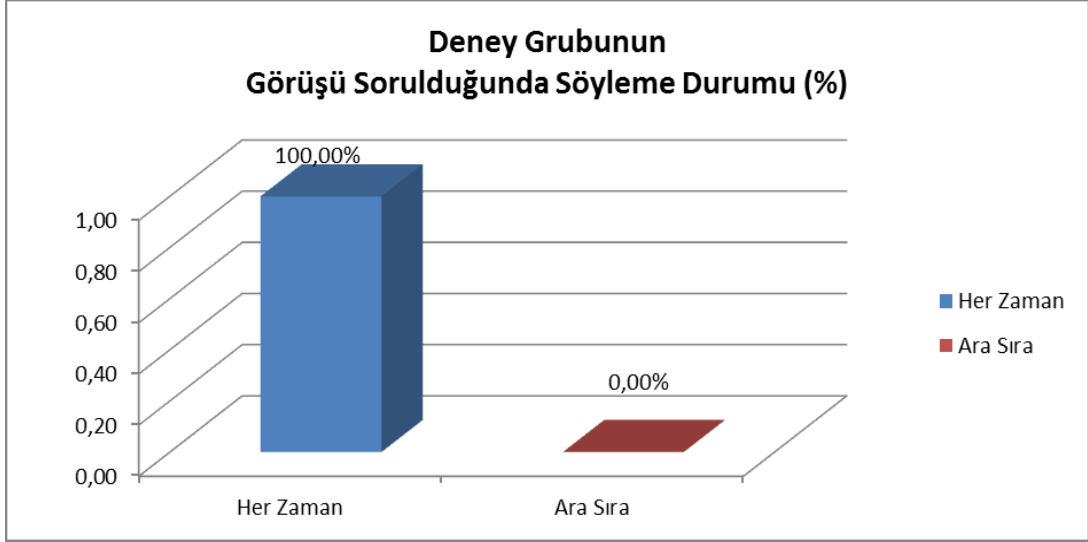

Şekil 7. Deney Grubunun Konu İle İlgili Görüşlerini Çekinmeden İfade Etme Durumu (%)

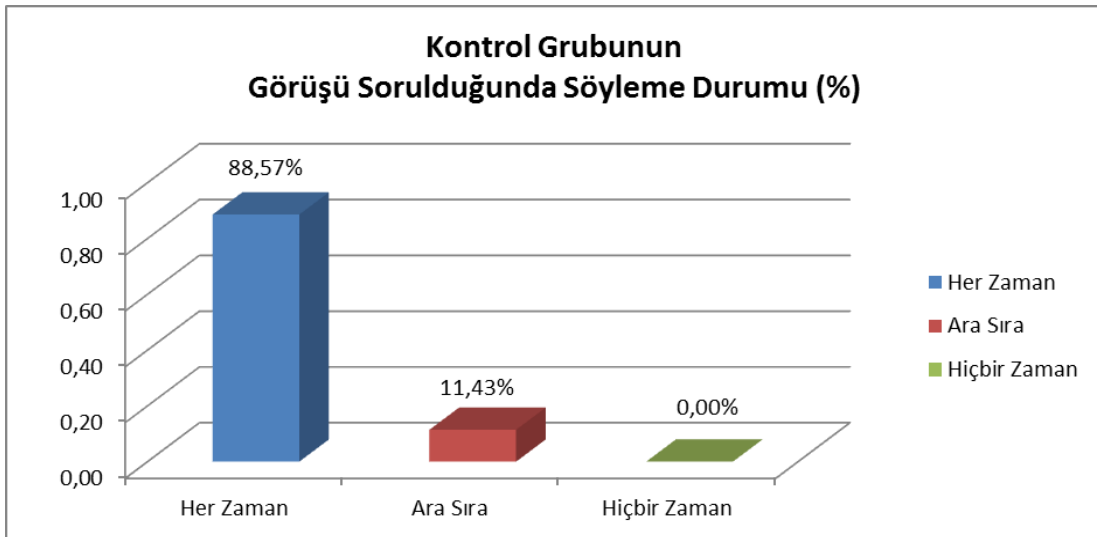

Şekil 8. Kontrol Grubunun Konu İle İlgili Görüşlerini Çekinmeden İfade Etme Durumu (%)

- Deney grubunun her zaman konu ile ilgili görüşlerini çekinmeden ifade etme oranı %91,43, kontrol grubunda %77,14, ara sıra konu ile ilgili görüşlerini çekinmeden ifade etme oranı deney grubunda %8,57, kontrol grubunda %20'dir. Şekil 7 ve Şekil 8'den de anlaşılacağı üzere deney grubunda konu ile ilgili görüşlerini ifade etmeyen öğrenci bulunmazken kontrol grubunda bu oran %2,86'dır. İşbirlikçi öğrenme yönteminde konu ile ilgili görüşleri ifade etme oranı bireysel çalışmaların uygulandığı gruba göre daha yüksektir.

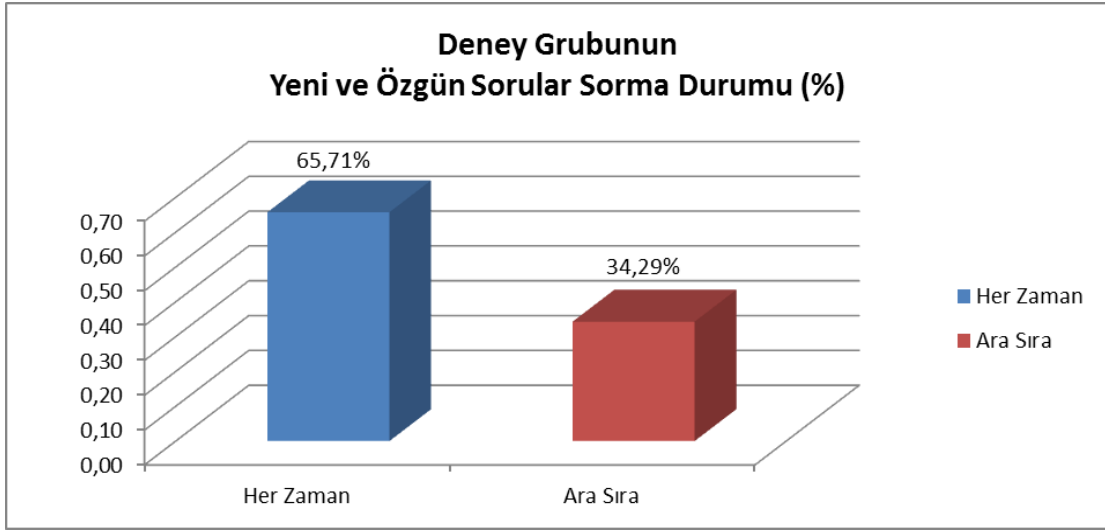

Şekil 9. Deney Grubunun Görüşü Sorulduğunda Söyleme Durumu (%)

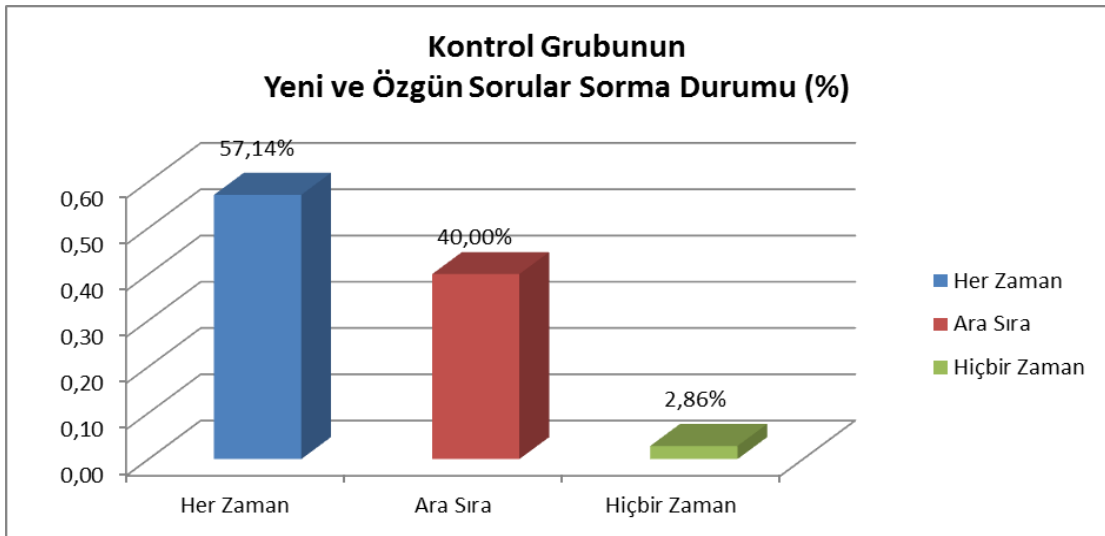

Şekil 10. Kontrol Grubunun Görüşü Sorulduğunda Söyleme Durumu (%)

- Öğrencilerin görüş sorulduğunda söyleme durumlarına bakıldığında deney grubunda tüm öğrencilerin görüşleri sorulduğunda her zaman söyledikleri tespit edilirken, kontrol grubunda bu oranın %88,57 olduğu görülmüştür. Kontrol grubunda ara sıra görüşünü belirtme oranı ise %11,43'dür.

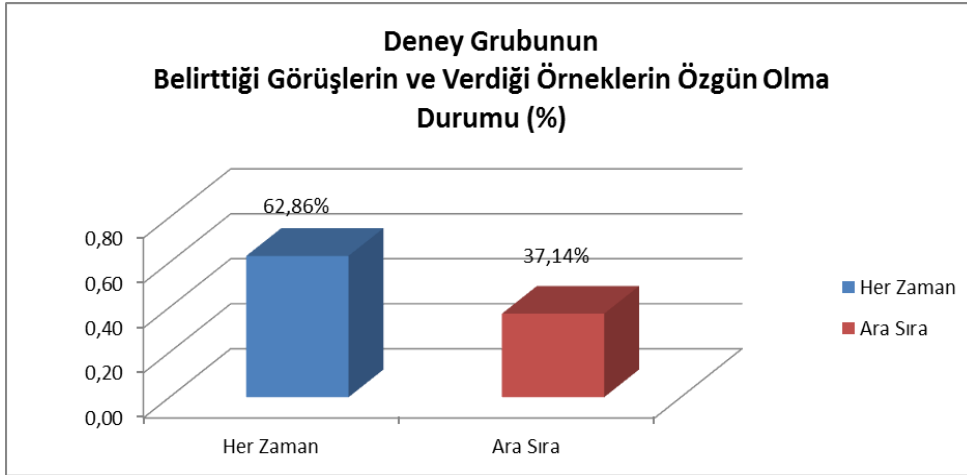

Şekil 11. Deney Grubunun Yeni ve Özgün Sorular Sorma Durumu (%)

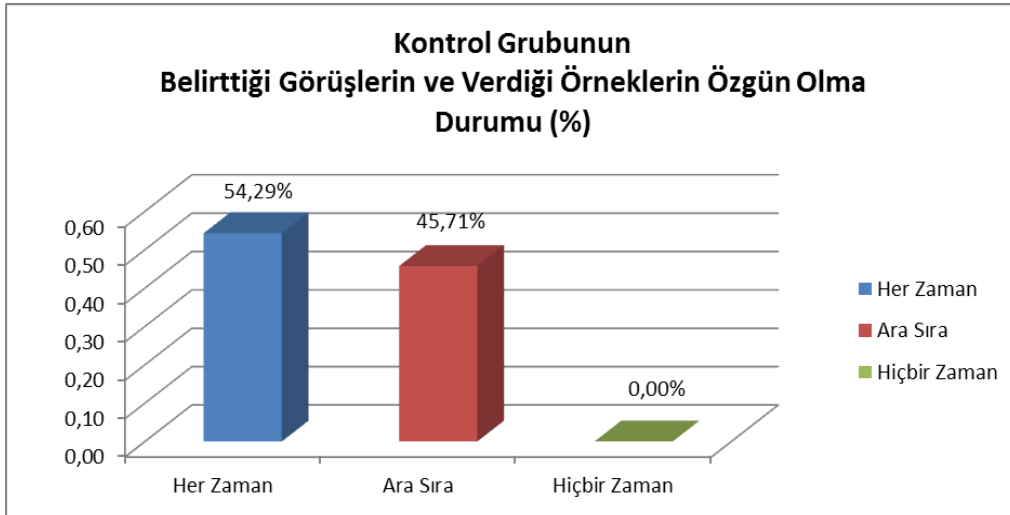

Şekil 12. Kontrol Grubunun Yeni ve Özgün Sorular Sorma Durumu (%)

- İşbirlikçi öğrenme yöntemi uygulayan ve uygulamayan öğrencilerin yeni ve özgün sorular sorma durumuna bakıldığında deney grubunda her zaman yeni ve özgün sorular soran öğrenci oranının %65,71 olduğu kontrol grubunda ise %57,14'dür. Deney grubunda ara sıra yeni ve özgün sorular sorma oranı %34,29 iken kontrol grubunda bu oran %40'dır. Deney grubunda yeni ve özgün soru sormayan öğrenci bulunmazken kontrol grubunda %2,86'dır.

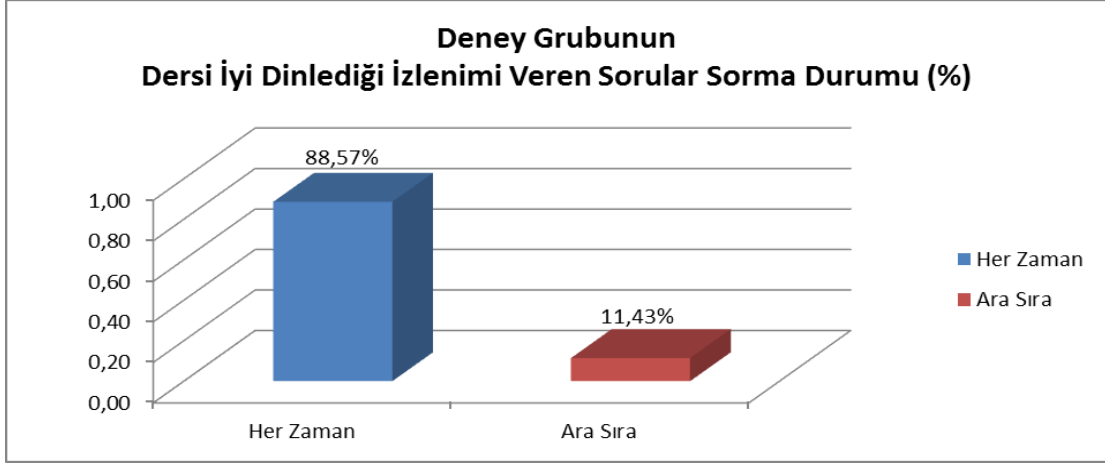

Şekil 13. Deney Grubunun Belirttiği Görüşlerin ve Verdiği Örneklerin Özgün Olma Durumu (%)

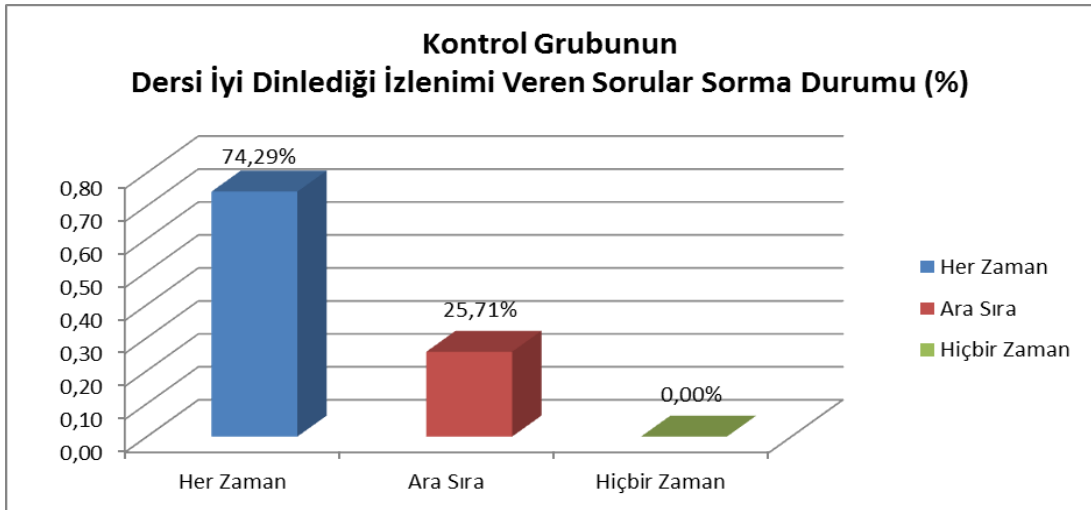

Şekil 14. Kontrol Grubunun Belirttiği Görüş ve Verdiği Örneklerin Özgün Olma Durumu (%)

- Deney ve kontrol grubu öğrencilerinde belirtilen görüşlerin ve verdiği örneklerin özgün olma durumu incelendiğinde deney grubunda öğrencilerin %62,86'sının her zaman belirttiği görüşlerin ve verdiği örneklerin özgün olduğu belirlenirken kontrol grubunda bu oran %54,29'dur. Deney grubunda ara sıra belirttiği görüşlerin ve verdiği örneklerin özgün olduğu öğrenci oranı %37,14 iken kontrol grubunda bu oran %45,71'dir.

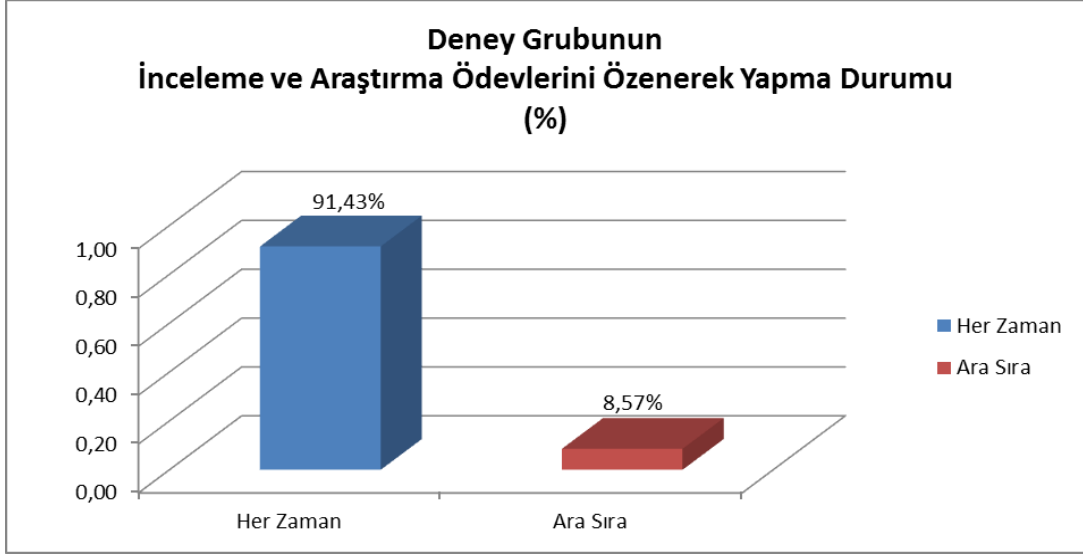

Şekil 15. Deney Grubunun Dersi İyi Dinlediği İzlenimi Veren Sorular Sorma Durumu (%)

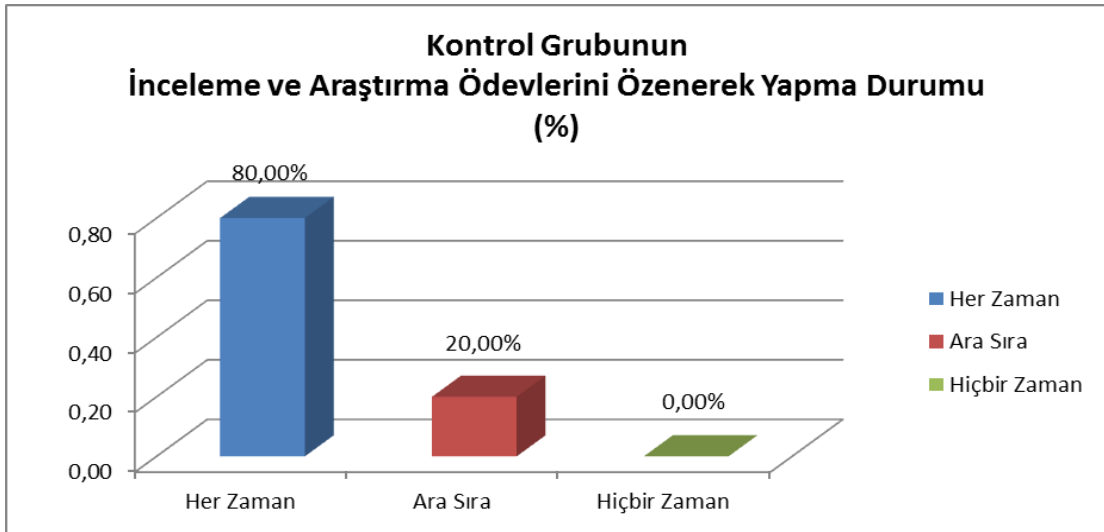

Şekil 16. Kontrol Grubunun Dersi iyi Dinlediği İzlenimi Veren Sorular Sorma Durumu (%)

- İşbirlikçi öğrenme yönteminin uygulandığı deney grubundaki öğrencilerin her zaman dersi iyi dinlediği izlenimi veren sorular sorma oranı %88,57, kontrol grubundaki öğrenciler için ise bu oran %74,29'dur. Ara sıra dersi iyi dinlediği izlenimi veren sorular sorma oranı deney grubunda %11,43, kontrol grubunda %25,71'dir.

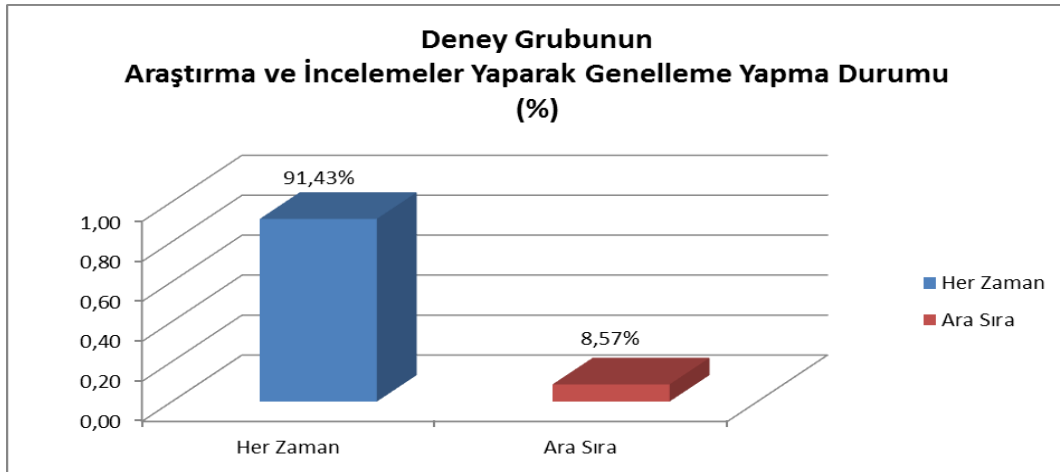

Şekil 17. Deney Grubunun İnceleme ve Araştırma Ödevlerini Özenerek Yapma Durumu (%)

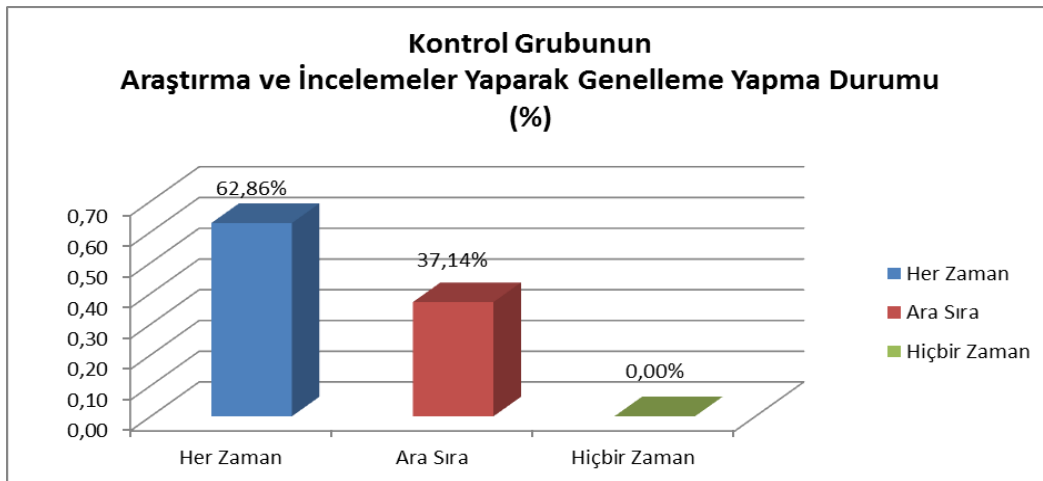

Şekil 18. Kontrol Grubunun İnceleme ve Araştırma Ödevlerini Özenerek Yapma Durumu (%)

- İşbirlikçi ve bireysel çalışma yöntemleri uygulayan öğrenciler inceleme ve araştırma ödevlerini özenerek yapma durumları açısından incelendiğinde işbirlikçi öğretim yönteminin uygulandığı deney grubunda bu oranın %91,43 her zaman, %8,57 ara sıra olduğu tespit edilmiştir. Kontrol grubunda ise sırasıyla bu oranlar %80 ve %20’dir.

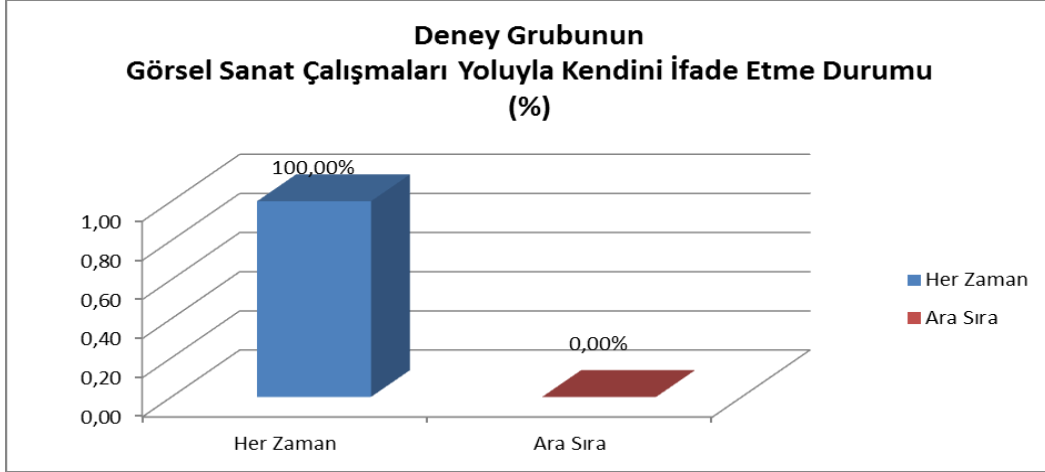

Şekil 19. Deney Grubunun Araştırma ve İncelemeler Yapararak Genelleme Yapma Durumu (%)

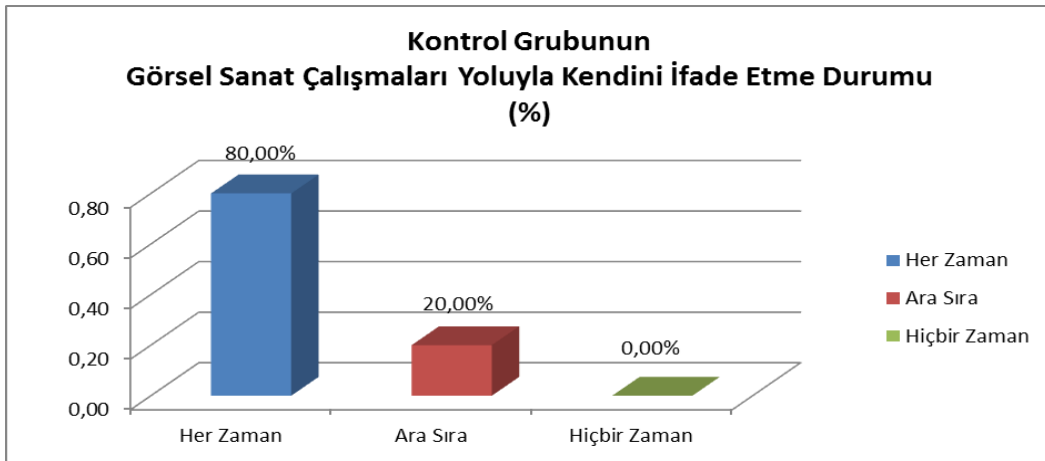

Şekil 20. Kontrol Grubunun Araştırma ve İncelemeler Yapararak Genelleme Yapma Durumu (%)

- Araştırma ve incelemeler yaparak genelleme yapma durumu incelendiğinde deney grubunda her zaman araştırma ve incelemeler yaparak genelleme yapma durumu %91,43, kontrol grubunda bu oran %62,86'dır. Deney grubunda ara sıra araştırma ve incelemeler yaparak genelleme yapma durumu %8,57, kontrol grubunda ise bu oran %37,14'dür. Deney grubunda ve kontrol grubunda araştırma ve incelemeler yaparak genelleme yapmayan kimse bulunmamaktadır.

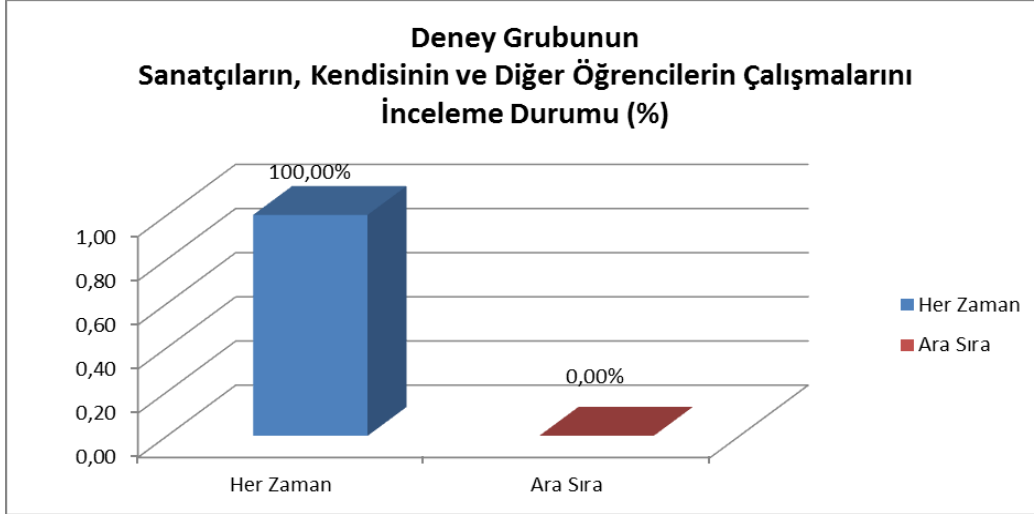

Şekil 21. Deney Grubunun Görsel Sanat Çalışmaları Yoluyla Kendini İfade Etme Durumu (%)

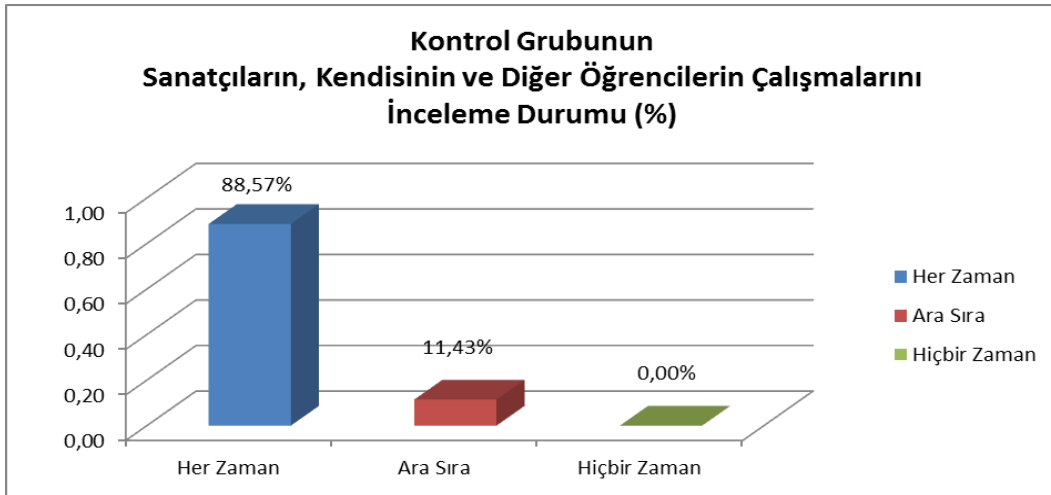

Şekil 22. Kontrol Grubunun Görsel Sanat Çalışmaları Yoluyla Kendini İfade Etme Durumu (%)

- Öğrencilerin görsel sanat çalışmaları yoluyla kendini ifade etme durumu incelendiğin deney grubunda ki tüm öğrencilerin görsel sanat çalışmalarıyla kendini her zaman ifade ettiği tespit edilirken, kontrol grubunda bu oranın %80 olduğu ve ara sıra görsel sanat çalışmaları yoluyla kendini ifade etme oranının %20 olduğu tespit edilmiştir.

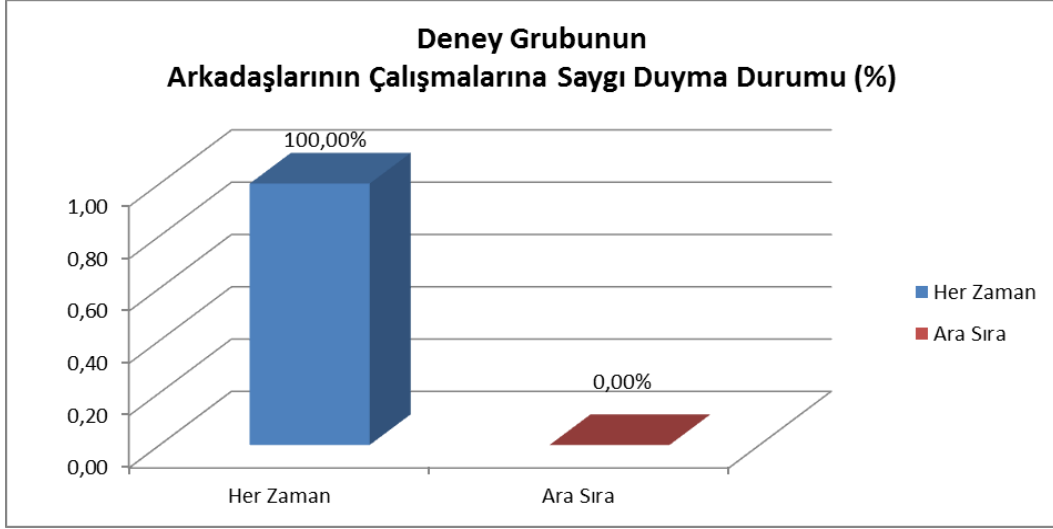

Şekil 23. Deney Grubunun Sanatçıların, Kendisinin ve Diğer Öğrencilerin Çalışmalarını İnceleme Durumu (%)

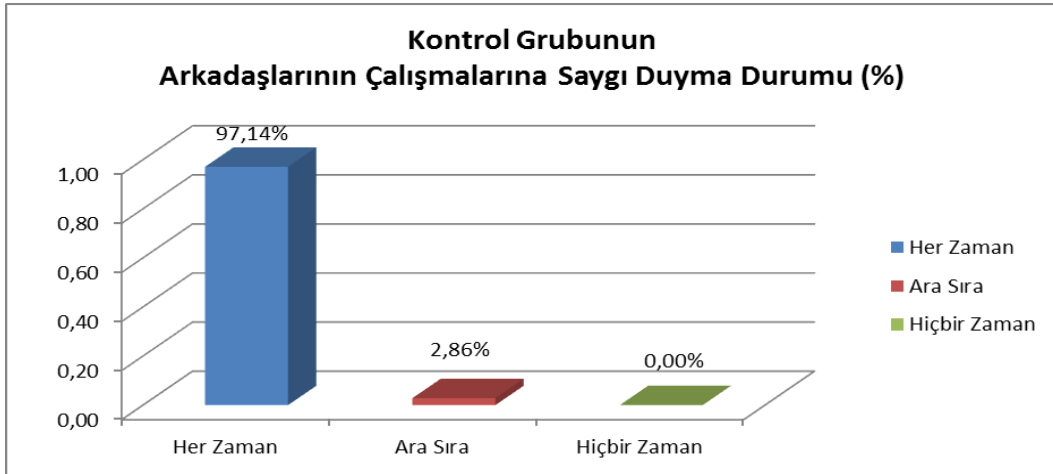

Şekil 24. Kontrol Grubunun Sanatçıların, Kendisinin ve Diğer Öğrencilerin Çalışmalarını İnceleme Durumu (%)

- İşbirlikçi ve bireysel öğrenme yöntemleri kapsamında öğrencilerin; sanatçıların, kendisinin ve diğer öğrencilerin çalışmalarını inceleme oranları incelendiğinde deney grubunda ki öğrencilerin tamamının her zaman diğerlerinin çalışmalarını incelediği tespit edilirken, kontrol grubunda bu oranın %88,57 olduğu ve yine kontrol grubunda diğerlerinin çalışmalarını ara sıra inceleme oranının %11,43 olduğu görülmüştür.

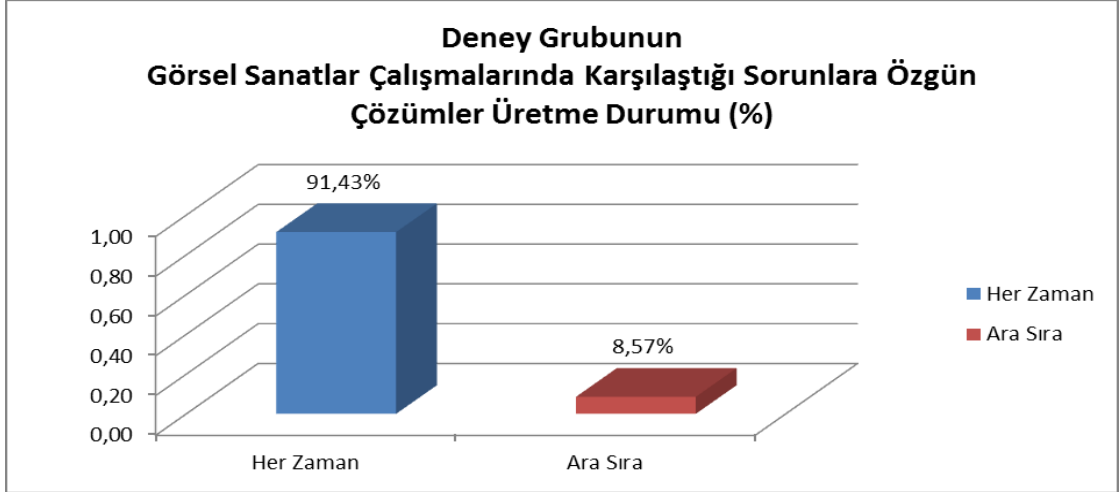

Şekil 25. Deney Grubunun Arkadaşlarının Çalışmalarına Saygı Duyma Durumu (%)

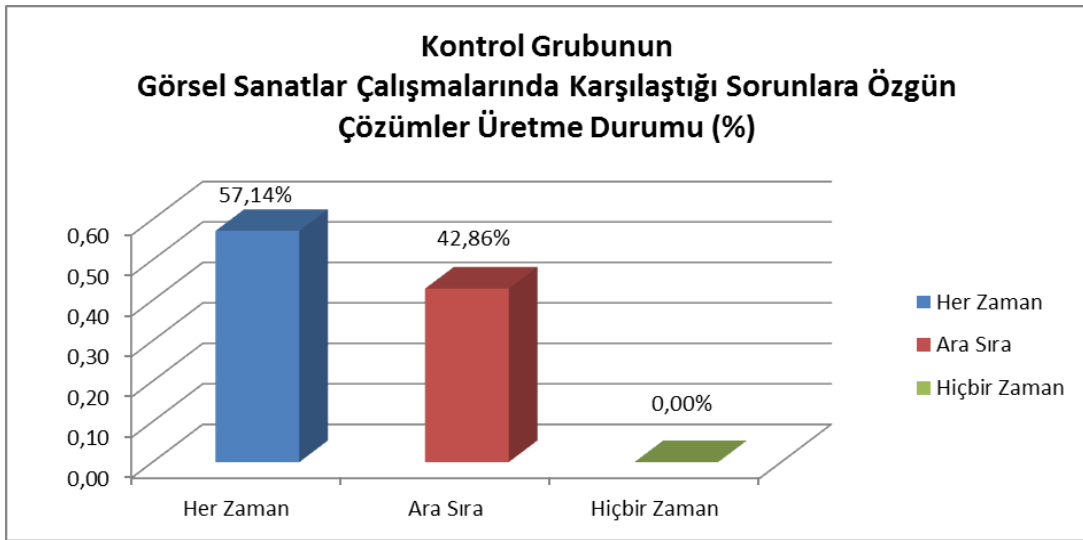

Şekil 26. Kontrol Grubunun Arkadaşlarının Çalışmalarına Saygı Duyma Durumu (%)

- Deney grubunda ki öğrencilerin tamamı her zaman arkadaşlarının çalışmalarına saygı duyarken kontrol grubunda bu oran %97,14'dür. Ara sıra arkadaşlarının çalışmalarına saygı duyan öğrenci oranı kontrol grubu için %2,86'dır.

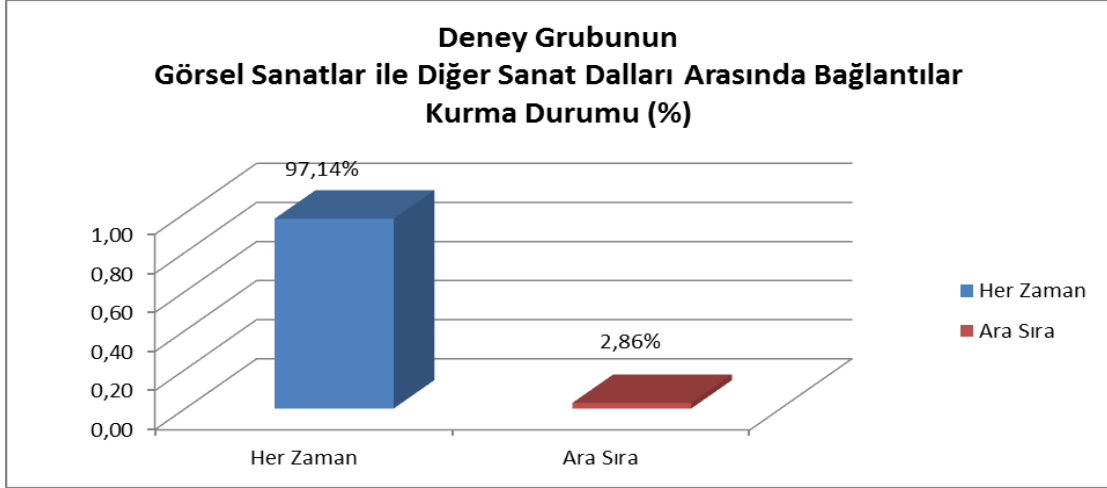

Şekil 27. Deney Grubunun Görsel Sanat Çalışmalarında Karşılaştığı Sorunlara Özgü Çözümler Üretme Durumu (%)

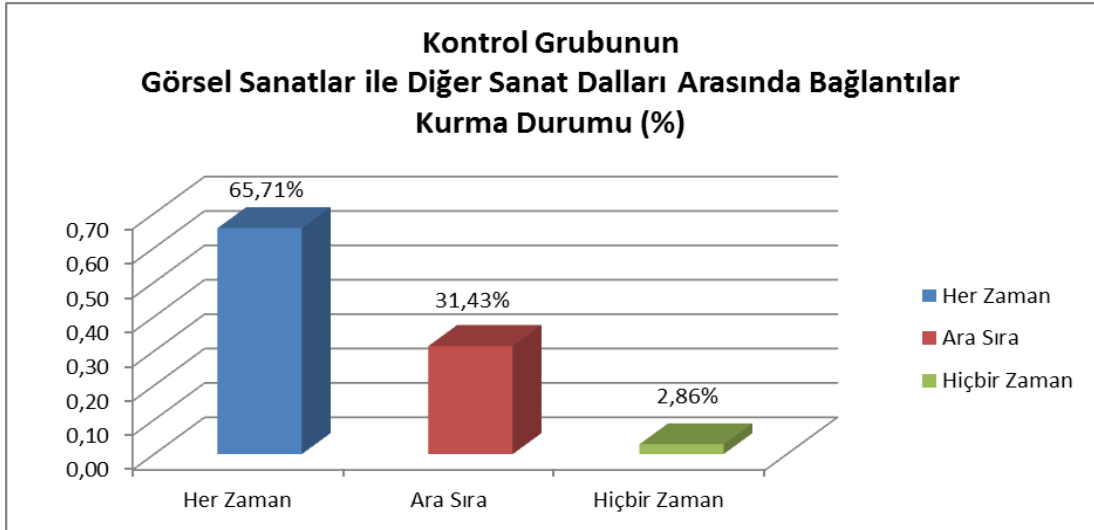

Şekil 28. Kontrol Grubunun Görsel Sanat Çalışmalarında Karşılaştığı Sorunlara Özgün Çözümler Üretme Durumu (%)

- Deney grubunda görsel sanat çalışmalarında karşılaştığı sorunlara karşı her zaman çözüm üretme oranı %91,43 iken ara sıra çözüm üretme oranı %8,57'dir. Kontrol grubunda bu oranlar sırasıyla %57,14 ve %42,86'dır.

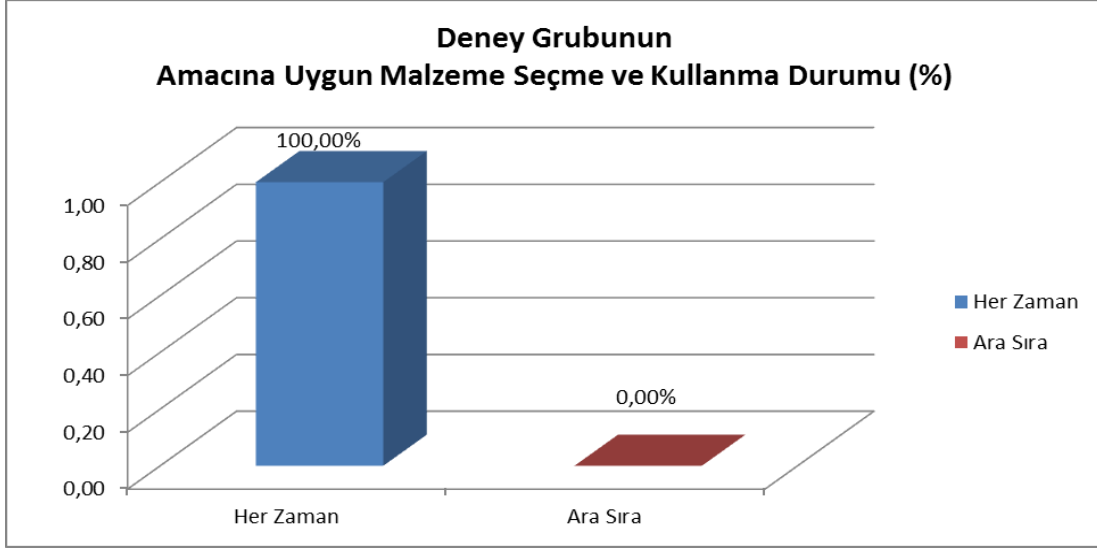

Şekil 29. Deney Grubunun Görsel Sanatlar ile Diğer Sanatlar Arasında Bağlantılar Kurma Durumu (%)

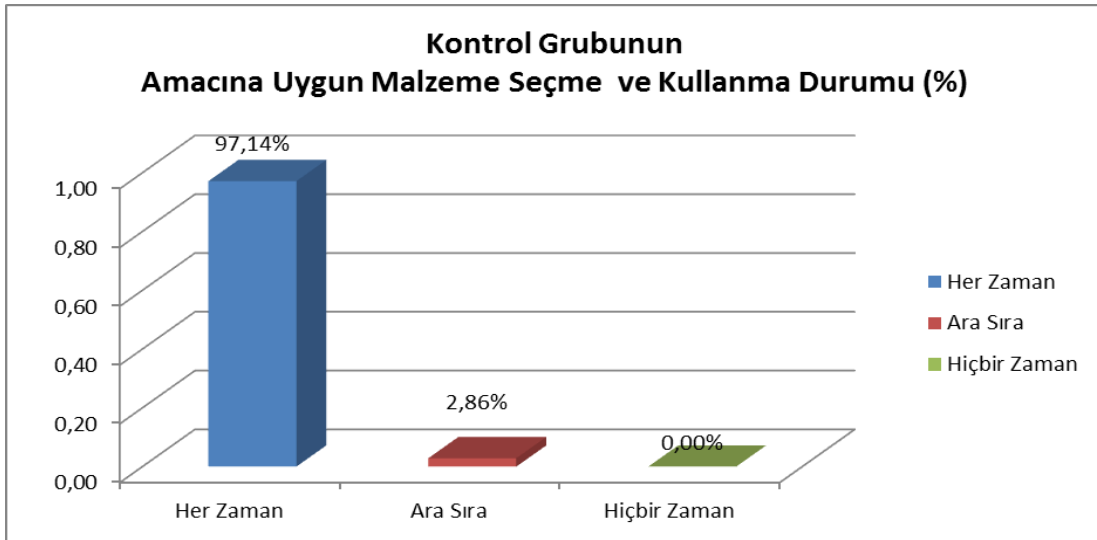

Şekil 30. Kontrol Grubunun Görsel Sanatlar ile Diğer Sanat Dalları Arasında Bağlantılar Kurma Durumu (%)

- Öğrencilerin görsel sanatlar ile diğer sanat dalları arasında bağlantılar kurma durumu incelendiğinde deney grubundaki öğrencilerin %97,14'ünün her zaman bağlantı kurduğunu, %2,86'sının ise ara sıra bağlantı kurduğunu tespit edilmiştir. Kontrol grubunda bu oranlar sırasıyla %65,71 ve %31,43'dür. Kontrol grubunda görsel sanatlar ile diğer sanat dalları arasında bağlantı kurmayan öğrenci oranı %2,86'dır.

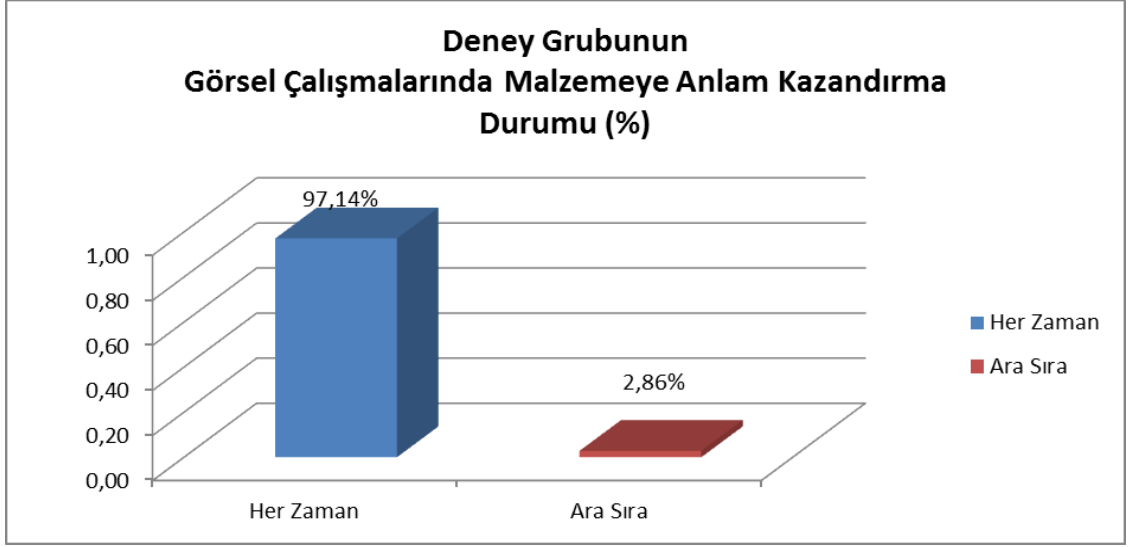

Şekil 31. Deney Grubunun Amacına Uygun Malzeme Seçme ve Kullanma Durumu (%)

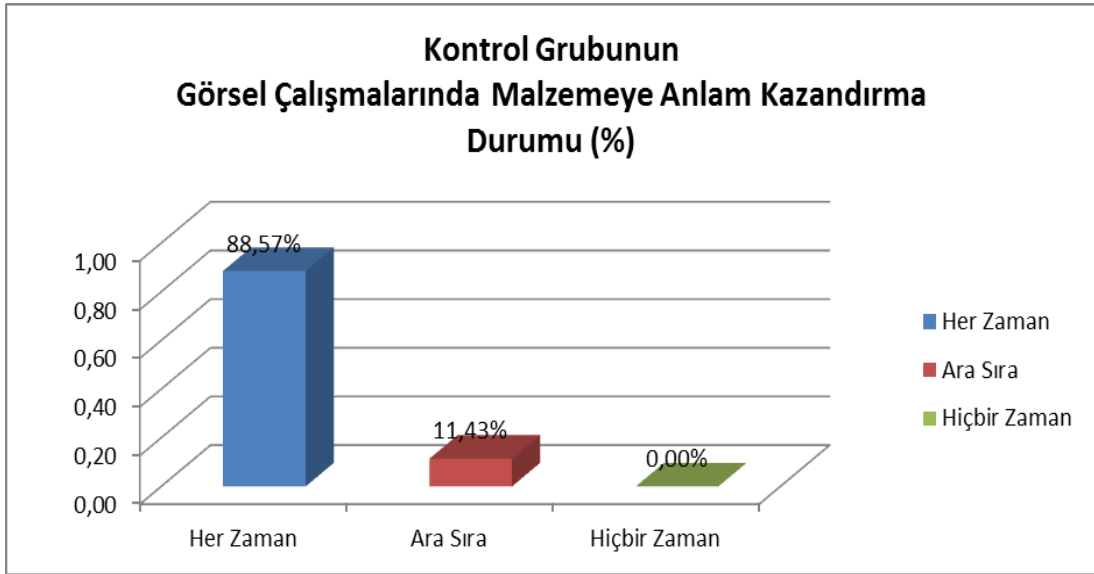

Şekil 32. Kontrol Grubunun Amacına Uygun Malzeme Seçme ve Kullanma Durumu (%)

- Deney grubundaki öğrencilerin tamamı her zaman amacına uygun malzeme seçip kullanırken, kontrol grubunda öğrencilerin %97,14'ü her zaman amacına uygun malzeme seçip kullanmaktadır. Kontrol grubunda ara sıra amacına yönelik malzeme seçip kullanan öğrenci oranı %2,86'dır.

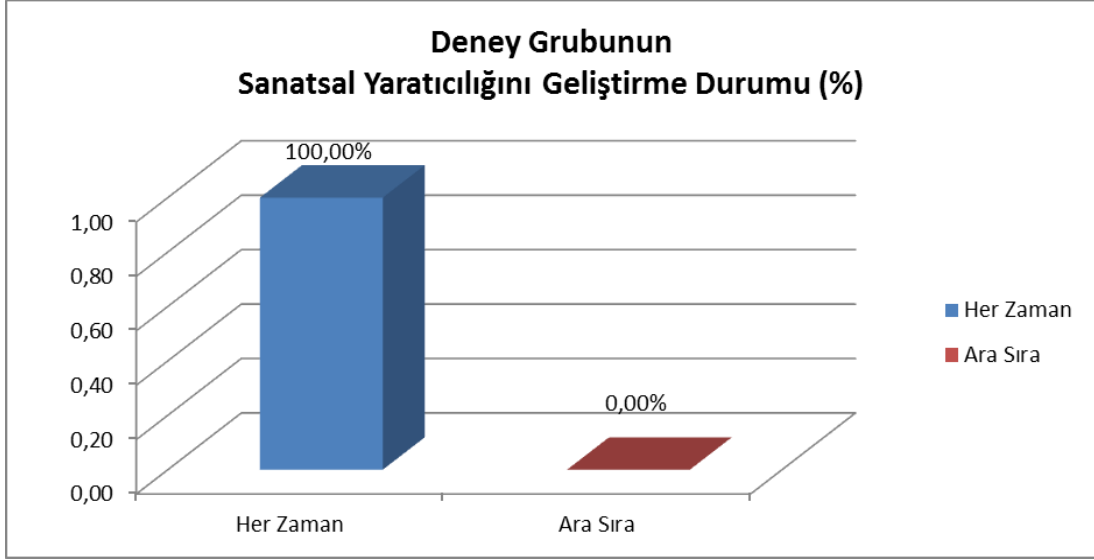

Şekil 33. Deney Grubunun Görsel Çalışmalarında Malzemeye Anlam Kazandırma Durumu (%)

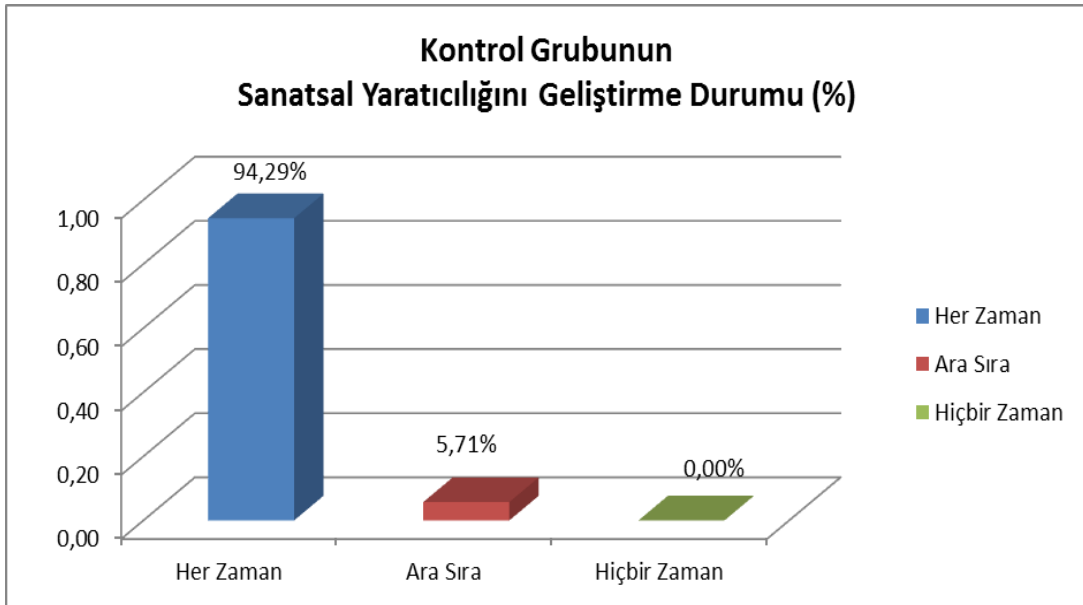

Şekil 34. Kontrol Grubunun Görsel Çalışmalarında Malzemeye Anlam Kazandırma Durumu (%)

- Deney grubunda görsel çalışmalarında her zaman malzemeye anlam kazandırma oranının %97,14 ve ara sıra malzemeye anlam kazandırma oranının ise %2,86 olduğu tespit edilmiştir. Kontrol grubunda ise bu oranlar sırasıyla %88,57 ve %11,43'dür.

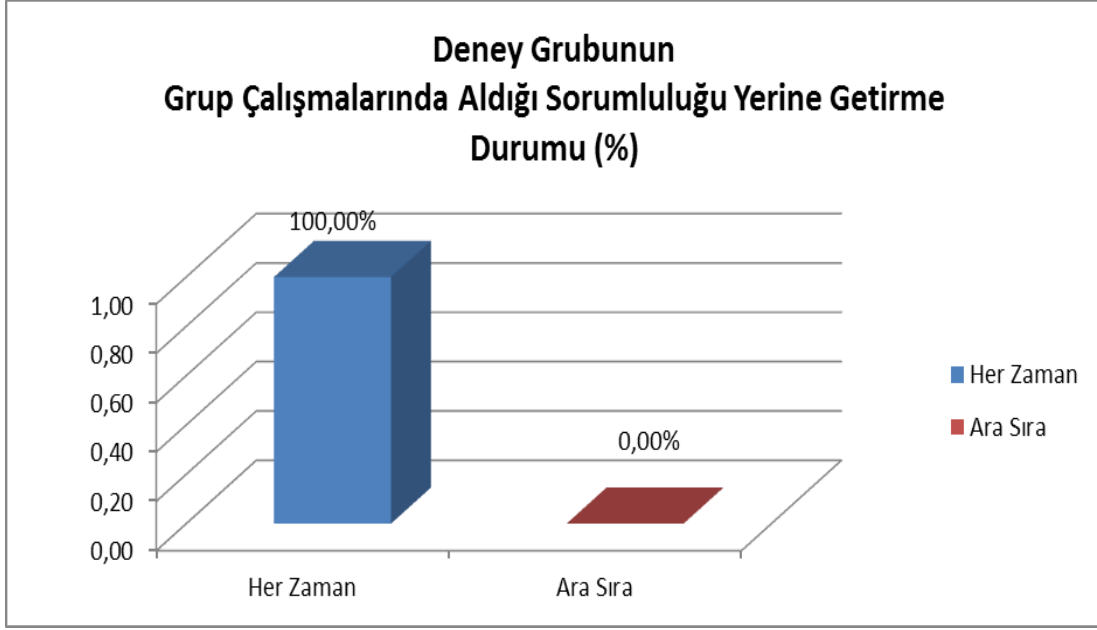

Şekil 35. Deney Grubunun Sanatsal Yaratıcılığını Geliştirme Durumu (%)

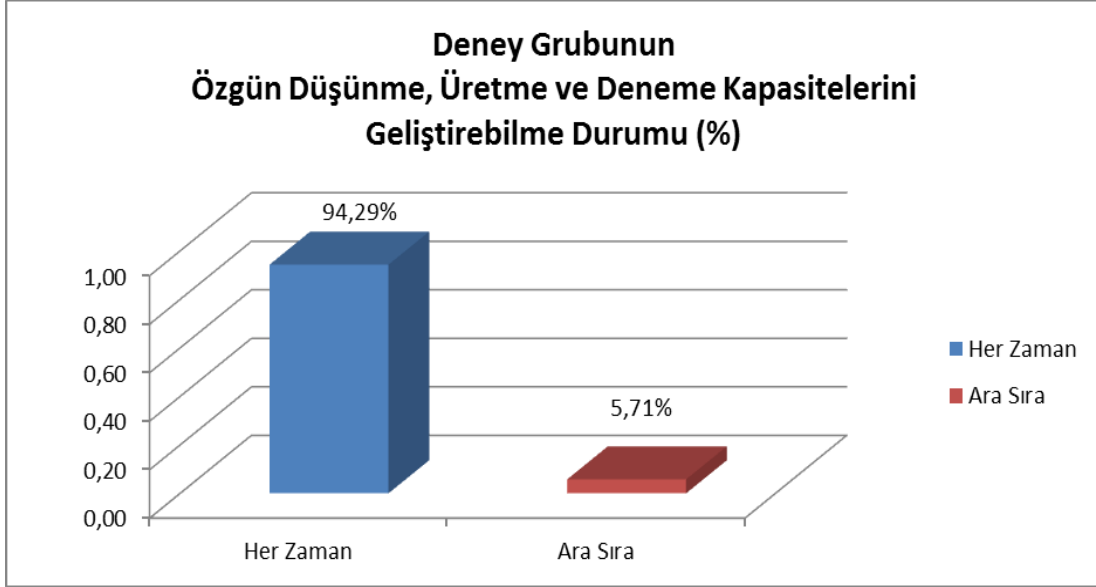
Şekil 36. Kontrol Grubunun Sanatsal Yaratıcılığını Geliştirme Durumu (%)

- Deney grubundaki öğrencilerin tamamı her zaman sanatsal yaratıcılığını geliştirirken, kontrol grubunda sanatsal yaratıcılığını her zaman geliştiren öğrenci oranı %94,29 ve ara sıra sanatsal yaratıcılığını geliştiren öğrenci oranı %5,71'dir.

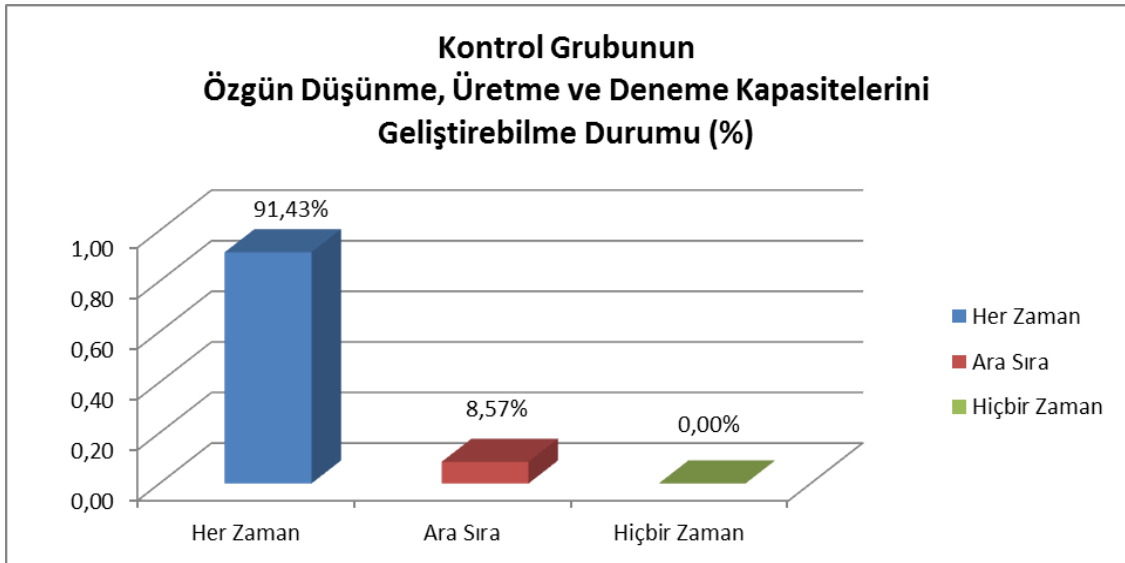

Şekil 37. Deney Grubunun Grup Çalışmalarında Aldığı Sorumluluğu Yerine Getirme Durumu (%)

- Deney grubundaki öğrencilerin tamamı her zaman grup çalışmalarında aldığı sorumluluğu yerine getirmiştir. Kontrol grubu ile grup çalışması yapılmamıştır.

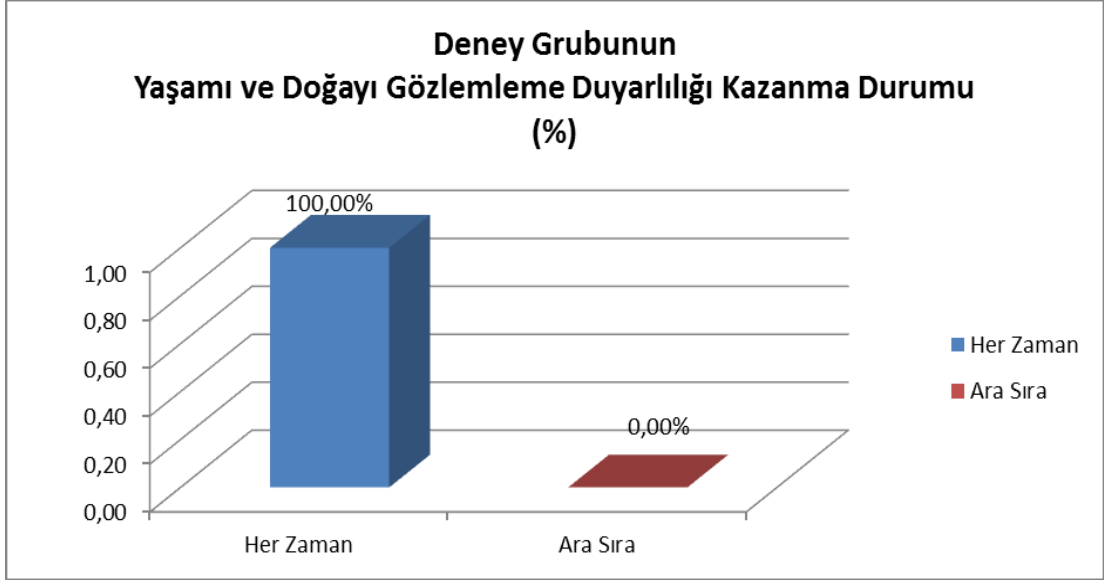

Şekil 38. Deney Grubunun Özgün Düşünme, Üretim ve Deneme Kapasitelerini Geliştirebilme Durumu (%)

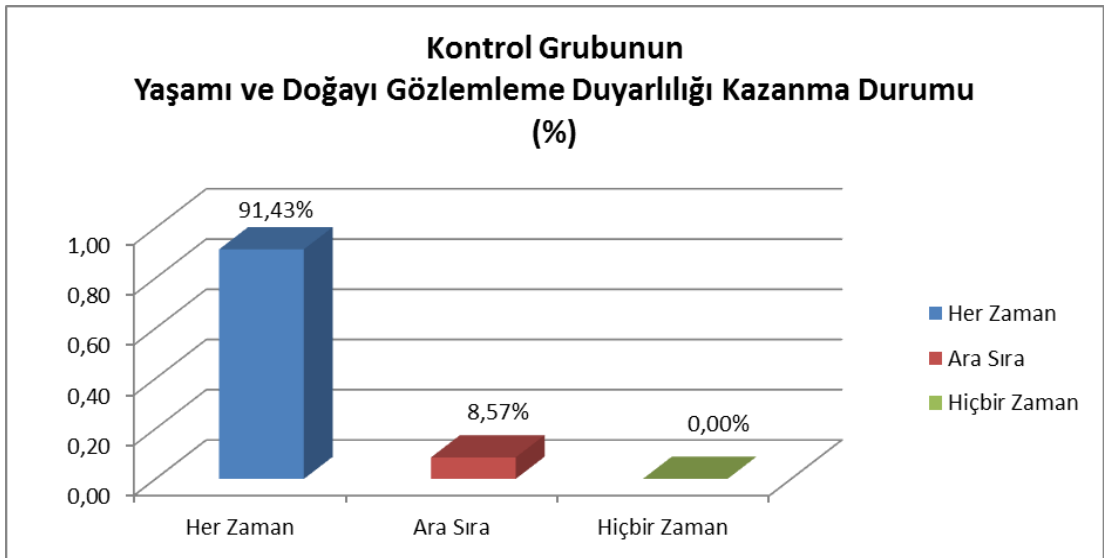

Şekil 39. Kontrol Grubunun Özgün Düşünme, Üretim ve Deneme Kapasitelerini Geliştirebilme Durumu (%)

- Deney grubunda özgün düşünme, üretim ve deneme kapasitelerini her zaman geliştirebilme oranı %94,29 iken ara sıra özgün düşünme, üretim ve deneme kapasitelerini geliştirebilme oranı %5,71'dir. Kontrol grubunda ise sırasıyla bu oranlar %91,43 ve %8,57'dir.

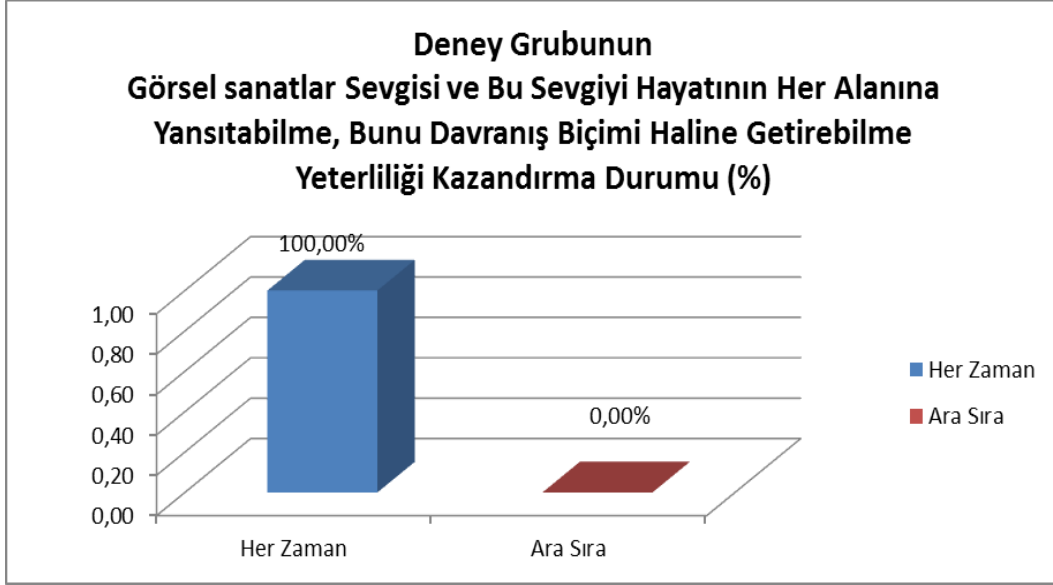

Şekil 40. Deney Grubunun Yaşamı ve Doğayı Gözlemleme Duyarlılığı Kazanma Durumu (%)

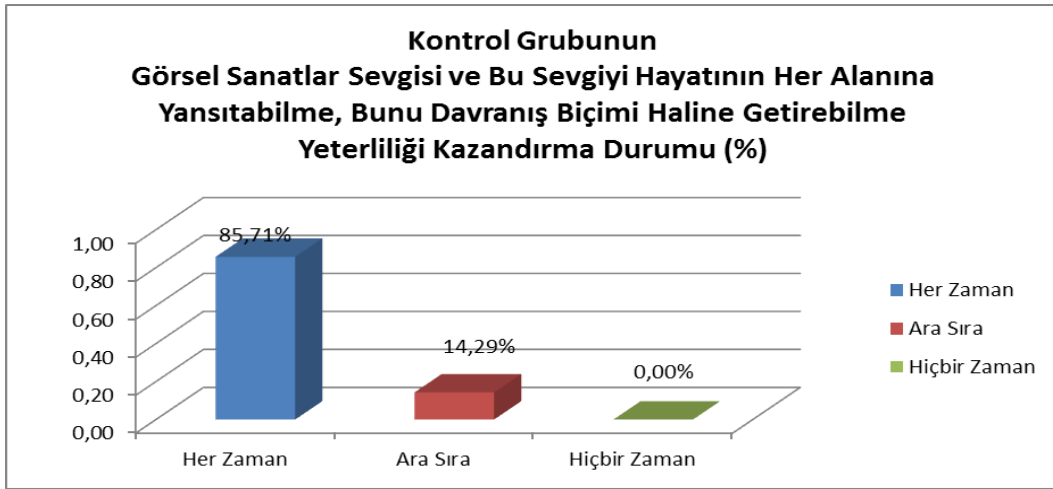

Şekil 41. Kontrol Grubunun Yaşamı ve Doğayı Gözlemleme Duyarlılığı Kazanma Durumu (%)

- Deney grubunun tamamı her zaman yaşamı ve doğayı gözlemleme duyarlılığı kazanırken, kontrol grubunda bu oran %91,43 ve ara sıra doğayı gözlemleme duyarlılığı kazanma oranı %8,57’dir.

Şekil 42. Deney Grubunun Görsel Sanatlar Sevgisi ve Bu Sevgiyi Hayatının Her Alanına Yansıtabilme, Bunu Davranış Biçimi Haline Getirebilme Yeterliliği Kazanma Durumu (%)

Şekil 43. Kontrol Grubunun Görsel Sanatlar Sevgisi ve Bu Sevgiyi Hayatının Her Alanına Yansıtabilme, Bunu Davranış Biçimi Haline Getirebilme Yeterliliği Kazanma Durumu (%)

- Deney grubu öğrencilerinin tamamı her zaman grubunun görsel sanatlar sevgisi ve bu sevgiyi hayatının her alanına yansıtabilme, bunu davranış biçimi haline getirebilme yeterliliği kazanırken, kontrol grubunda bu oran %85,71dir. Ara sıra görsel sanatlar sevgisi ve bu sevgiyi hayatının her alanına yansıtabilme, bunu davranış biçimi haline getirebilme yeterliliği kazanma oranı %14,29'dur.

4.2. Yorumlar

- Yapılan bu araştırmada, görsel sanatlar dersinde işbirlikçi öğrenme yönteminin uygulandığı deney grubu ile bireysel öğrenme yönteminin uygulandığı kontrol grubunun öğrenciler üzerindeki etkisi karşılaştırılmıştır. Araştırmanın bulguları; işbirlikçi öğrenme yönteminin, öğrenmeler, öğrenci tutumları ve sanatsal ifade yeterlilikleri üzerinde, bireysel öğrenme yöntemine göre daha etkili olduğudur.
- İşbirlikçi öğrenme yönteminin görsel sanatlar dersinde anlamlı düzeyde etkisi olduğu görülmüştür. Yapılan çalışmalar sonunda, öğrencilerin başarı ve duyuşsal özellikler üzerinde bireysel öğretim etkinliklerine göre daha olumlu etkileri vardır.
- Bireysel yöntemle öğrenmenin öğrenciyi olumlu yönde etkilediği söylenebilir. Burada hangi yöntemler kullanılırsa kullanılsın, bir öğrenmenin gerçekleştiği görülmüştür. Uygulanan formlara göre; işbirlikçi öğrenme yönteminin uygulandığı deney grubundaki öğrenciler üzerindeki etkisinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca sonuç görsellerle desteklenmiştir.
- İşbirlikçi öğrenme yöntemi öğrencilerin sosyal becerilerini geliştirmekte; birbirlerinden öğrenmelerine; kendilerini ifade edebilmelerine, öğrencilerin dersi ve okulu daha çok sevmelerine, işbirliği ve yardımlaşma duygularını geliştirmelerini sağlamaktadır.
- Verilerin çözümlenmesiyle ulaşılan bir diğer sonuç, işbirlikçi öğrenme yönteminin hemen hemen tüm öğrenciler üzerinde etkili olduğu, bireysel çalışma yönteminin ise kimi öğrenciler üzerinde etkili olduğudur.

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

5.1. Sonuç

- Etkili bir öğrenme olmuştur.
- Her öğrenci grup içerisinde kendi üzerine düşen görevi yerine getirmiştir.
- Grup içerisinde öğrenciler birbirlerinden etkilenmiş ve öğrenmeyi kolaylaştırmıştır.
- Öğrenciler grup halinde çalışırken kendilerini ifade edebilmiş ve özgüven kazanmışlardır.
- Öğrenciler sadece kendi grubu içinde değil diğer gruplar arasında da bir uyum içinde olmuşlardır.
- Heterojen nitelikli işbirlikçi gruplar birlikte çalışarak başarılı olmuşlardır.
- Sosyal becerilerin gelişmesine olanak sağlanmıştır.
- Öğrencilerin beceriye dönük davranışları gelişmiştir.
- Öğrenciler birbirleriyle yardımlaşma içerisinde olmuşlardır.
- Sorumluluk alma duyguları gelişmiştir.
- Bütün bu olumlu gelişmelerin yanında bazı çalışmalarda sessizliğin sağlanamadığı durumlar olmuştur.

5.2. Öneriler

- Ünite konularının işleniş aşamasında öğrenciler araştırmaya daha çok yönlendirilmelidir.
- Görsel Sanatlar derslerinde karşılaşılan sorunların (özellikle de maddi sıkıntıların) çözümü için resim öğretmenleri, okul yöneticileri ve yetkililerle iyi ilişkiler kurulmalıdır.
- Görsel Sanatlar derslerinin klasik sınıflardan farklı olarak öğrenmeyi kolaylaştırdığı görülen “U” tipi sanat dersliklerinde yapılması sağlanmalıdır.
- Görsel Sanatlar öğretmenleri konu, yöntem ve uygulama seçiminde daha özgür bırakılmalıdırlar.
- Okul yöneticileri, öğretmenler ve veliler sanat eğitiminin gerekliliği konusunda aydınlatılmalıdırlar.
- Okul yöneticileri ve öğrenci velileri sanatın gerekliliği konusunda eğitilmelidirler.

- İşbirliğine dayalı öğrenmenin duyuşsal alan davranışların geneline yönelik olmak üzere, bilişsel alanın değerlendirme, duyuşsal alanın kişilik haline getirme ve devinişsel alanın yaratma basamakları üzerinde olumlu etkisini artıracak tedbirler alınmalı ve eğitim kurumlarında buna yönelik koşullar sağlanmalıdır.
- İlköğretim kurumlarındaki Görsel Sanatlar derslerine ayrılan haftalık 40 dakikalık sürenin yeterli olmadığı görüldüğünden ötürü ya bu sürenin iki katına çıkarılması ya da ders dışında yapılan egzersizlerin genişletilerek katılımın arttırılmasını sağlama yoluna gidilebilir.

Sanatın eğitime katkısını ve Türk insanının sanatla eğitilmesini destekleyeceğine inandığım bu çalışmanın; yapılacak diğer araştırmalara kaynaklık teşkil edebileceğini ve görevlerini özveriyle sürdüren görsel sanatlar öğretmenlerinin yeni yöntemleri tanıma ve kullanma ihtiyaçlarına bir katkı yapabileceğini inanıyorum.

KAYNAKÇA

- Alakuş, A, O, Mercin, L. (2009). Sanat Eğitimi ve Görsel Sanatlar Öğretimi. Ankara: Pegem Akademi.
- Artut, K. (2007). Sanat Eğitimi Kuramlar ve Yöntemleri. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2006). Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Gökay, M.(2005).Sınıf Yönetimi (ed. Özsoy, V.). İlköğretimin Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri. Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları 3, Ankara: Varan Matbaacılık.
- Katıracı D, M. (2004). İlköğretim Resim-İş (Sanat) Dersinde Tekstil Konularının Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemiyle Uygulanması. Doktora Tezi. Ankara.
- Özsoy, V. (2007). Görsel Sanatlar Eğitimi, Resim-İş Eğitiminin Tarihsel ve Düşünsel Temelleri. Ankara: Gündüz Yayıncılık, 2. Baskı.
- Peşkersoy, E. ve Yıldırım, O. (2008). İlköğretim Görsel Sanatlar Dersi (1-8 Sınıflar) Öğretmen Kılavuz Kitabı. MEB. İstanbul: Kelebek Matbaacılık.
- San, İ. (1983). Sanat Eğitimi Kuramları, Tan Yayınları:25, Eğitim Dizisi:1, Ankara: Özen Matbaacılık.
- San, İ. (1985). Sanat ve Eğitim. A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları. Ankara.
- Yılmaz, M. (2009). Görsel Sanatlar Dersinde Uygulamalar. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Yıldırım, A ve Şimşek, H. (1999). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayınevi.

EKLER

Ek-1 Öğrenci Gözlem Formu

Öğrencinin

Adı ve Soyadı:

Sınıfı :

Açıklama: Bu form, etkinlik süresince öğrencilerin, yapılan çalışmalara katılma düzeylerini gözlemek amacıyla hazırlanmıştır. Aşağıdaki ölçütlerin gerçekleştirilme seviyesini ölçütün karşısına “x” koyarak işaretleyiniz.

Öğrencinin Adı ve Soyadı:						
ÖLÇÜTLER	Tarih:			Tarih:		
	Her	Ara	Hiçbir	Her	Ara	Hiçbir
	Zaman	Sıra	Zaman	Zaman	Sıra	Zaman
1. Tartışmalara katılır.						
2. Derse istekle katılır						
3. Derse hazırlıklı gelir.						
4. Konu ile ilgili görüşlerini çekinmeden ifade eder.						
5. Görüşü sorulduğunda söyler.						

6. Yeni ve özgün sorular sorar.						
7. Belirttiği görüşler ve verdiği örnekler özgündür.						
8. Dersi iyi dinlediği izlenimi veren sorular sorar.						
9. İnceleme ve araştırma ödevlerini özenerek yapar.						
10. Araştırma ve incelemeler yaparak genelleme yapar.						
11. Görsel sanat çalışmaları yoluyla kendini ifade eder.						
12. Sanatçıların, kendisinin ve diğer öğrencilerin çalışmalarını inceler.						
13. Arkadaşlarının çalışmalarına saygı duyar.						
14. Görsel sanatlar çalışmalarında karşılaştığı sorunlara özgün çözümler üretir.						
15. Görsel sanatlar ile diğer sanat dalları arasında bağlantılar kurar.						
16. Amacına uygun malzeme seçer ve kullanır.						
17. Görsel çalışmalarında malzemeye anlam kazandırır.						
18. Sanatsal yaratıcılığını geliştirir.						
19. Grup çalışmalarında aldığı sorumluluğu yerine getirir.						

20. Özgün düşünme, üretme ve deneme kapasitelerini geliştirebilir.						
21. Yaşamı ve doğayı gözlemleme duyarlılığı kazandırır.						
22. Görsel sanatlar sevgisi ve bu sevgiyi hayatının her alanına yansıtabilme, bunu davranış biçimi haline getirebilme yeterliliği kazandırır.						

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Genel Müdürlüğü Görsel Sanatlar Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı'ndan örnek olarak yararlanılmıştır.

EK-2 Öğrenciler Tarafından Yapılan Çalışmalardan Örnek Resimler

Kontrol Grubu Öğrencileri

Deney Grubu Öğrencileri

